

**TURU-
UURINGUTE
AS**

www.turu-uuringute.ee

Mai 2020

Avalik arvamus riigikaitsest

Aruanne Kaitseministeeriumile

Sisukord

Sisukord	2
KOKKUVÕTE	3
UURINGU TAUST	5
UURINGU TULEMUSED	9
1 Institutsioonide usaldusväärsus	9
1.1 Institutsioonide usaldusväärsus	9
1.2 Kaitseväge ja Kaitseliidu usaldusväärsus	12
2 Julgeolek ning ohud	14
2.1 Julgeolek Eestis	14
2.2 Ohud Eesti julgeolekule	15
2.3 Julgeolekutagatised	21
3 Eesti kaitsevõime	24
3.1 Seisukohad kaitsekulutuste mahu osas	24
3.2 Hinnang riigi tegevusele riigikaitse arendamisel	26
4 Kaitseväge ja Kaitseliidu tegevus tsiviilkriisi olukorras	27
4.1 Eesti kaitsejõudude tegevus COVID-viiruse levikust tingitud eriolukorra ajal	27
4.2 Ootused Eesti kaitsejõudude tegevusele tsiviilkriisi korral	28

Lisa 1. Eestikeelne küsimustik

KOKKUVÕTE

- 2020. aasta maikuus viis Turu-uuringute AS Kaitseministeeriumi tellimusel läbi elanikkonnaküsitluse, eesmärgiga saada ülevaade Eesti elanike riigikaitse-alastest hoiakutest. Telefonis ning veebis küsitleti 1200 Eesti elanikku vanuses 15 aastat ja üle selle. Varasemalt on riigikaitse-teemalisi elanikkonnaküsitlusi viidud läbi kaks korda aastas ning andmekogumine on toimunud silmast silma Omnibuss-küsitluse raames.
- Kaheteistkümnest hindamiseks esitatud julgeolekupoliitikaga seotud institutsioonist usaldavad Eesti elanikud kõige enam päästeteenistusi (täielikult või pigem usaldab 96%), politseid ja piirivalvet (89%), Kaitseväge (76%) ning Kaitseliitu (71%). Uuritavatest institutsioonidest kõige vähem usaldavad elanikud Riigikogu (62%), NATO-t (62%) ning valitsust (63%). Võrreldes 2019. aasta sügisega on kasvanud elanike usaldus valitsuse, peaministri, kohtusüsteemi ning Riigikogu suhtes, pisut langenud aga Euroopa Liidu, Kaitsealiidu, Kaitseväge ning NATO suhtes.
- 23 protsendi elanike arvates muutub Eesti kahe aasta jooksul turvalisemaks ning 19 protsendi arvates ebaturvalisemaks. Ligi pool (46%) elanikkonnast prognoosib, et Eesti turvalisus kahe aasta vältel ei muutu.
- Peamisteks ohtudeks rahule ja turvalisusele Eestis peetakse ülemaailmset majanduskriisi (kindlasti või mõningal määral peab ohuks 92% elanikest) ning epideemiate levikut (91%). Sageli tunnetatakse ohtu ka küberrünnakutes (87%), väärinfo ja valeuudiste levikus (87%) ning sõjapõgenike/pagulaste sissetandes (84%).
- Kõige tõenäolisemateks ohtudeks, mis võivad Eestit lähiaastate jooksul puudutada, peetakse valeuudiste levikut (väga või pigem tõenäoliselt peab 80%), epideemiate levikut (77%) ning küberrünnakuid (76%). Enam kui pooled elanikest peavad tõenäoliselt ka välisriigi sekkumist Eesti poliitika või majanduse mõjutamiseks, ulatuslikku merereostust või vihakõne levikut. Võrreldes sügisega on suurenenud elanike ohutunnetus valeuudiste leviku ning küberrünnakute toimumise osas, vähenenud aga ohutunnetus terroriaktide ning sõjaliste rünnakute toimumise ning Eesti kodanike välisriikides ründamise osas.
- Eesti riigi üheks peamiseks julgeolekutagatiseks peetakse jätkuvalt NATO-sse kuulumist (53% nimetab seda ühena kolmest olulisemast tagatisest). Elanikest 34% märkis olulisemate julgeolekutagatiste seas elanike kaitsetahet ning 32% kuulumist Euroopa Liitu. Võrreldes sügisega märgiti käesolevas uuringus peamiste julgeolekutagatistena sagedamini kuulumist Euroopa Liitu, kaitsealast koostööd Põhjamaadega või Balti riikidega, koostööd ja häid suhteid Venemaaga ning liitlaste relvajõudude üksuste alalist kohaolu. Vähenenud on nende elanike osakaal, kes peavad olulisteks julgeolekutagatisteks elanike kaitsetahet ning Eesti iseseisva kaitsevõime arendamist.

- 42% elanikest arvab, et Eesti kaitsekulutused võiksid püsida praeguseks saavutatud tasemel. Kaitsekulutuste tõstmist pooldab 24% ja nende vähendamist samuti 24% elanikkonnast. Võrreldes sügisega on pisut suurenenud kaitsekulutuste vähendamist pooldavate elanike osakaal (toona 19%).
- Riigi tegevust riigikaitse arendamisel peab väga heaks või küllaltki heaks 69%, pigem halvaks või väga halvaks aga 11% elanikest. Viimase kahe aasta võrdluses pole hinnangud selgesuunaliselt muutunud.
- Suurem osa elanikest on rahul Eesti kaitsejõudude tegevusega ühiskonna toetamisel kriisiga toimetulemisel – 72% peab Kaitseväge ja Kaitseliidu tegevust täiesti või üldiselt piisavaks ning 11% täiesti või pigem ebapiisavaks. Etteheited, mida Eesti kaitsejõudude tegevusele tehti, puudutasid nende vähest nähtavust ning tegevuse organiseerimatust, lisaks oleks soovitud näha Kaitseliidu ja Kaitseväge suuremat panust politseinike abistamisel, elanike abistamisel ja informeerimisel, karantiinireeglite täitmise kontrollimisel, arstiabi/testide korraldamisel ning piiri kontrollimisel.
- Elanikest 31 protsendi arvates peaksid Kaitsevägi ning Kaitseliit tsiviilkriisi korral tegelema esmajoones tsiviilkriisi lahendamisega. 59 protsendi arvates peaksid kaitsejõud tsiviilkriisi korral tegelema esmajoones riigi kaitsevõime tagamisega, kuid osalema vajadusel ka tsiviilkriisi lahendamisel, ning 3 protsendi arvates peaksid kaitsejõud tsiviilkriisi ajal tegelema ainult kaitsevõime tagamisega (st ei peaks tsiviilkriisi lahendamisse üldse sekkuma).
- Suurimad erinevused elanike riigikaitse-alastes hoiakutes ilmnevad jätkuvalt rahvuse pinnal. Eestlased usaldavad riigikaitse ja julgeolekupoliitikaga seotud institutsioone rohkem ning hindavad riigi tegevust riigikaitse arendamisel positiivsemalt kui muudest rahvustest elanikud. Samuti peavad eestlased erinevaid Eestit puudutavaid ohte tõenäolisemaks kui mitte-eestlased, millest tulenevalt on eestlaste seas suurem ka poolehoid kaitsekulutuste tõstmisele või säilitamisele praegusel tasemel. Samuti tähtsustavad eestlased mitte-eestlastest enam kaitsevõime säilitamist ka tsiviilkriisi olukorras. Suur lõhe ilmneb eestlaste ning mitte-eestlaste vahel suhtumises Venemaast tulenevatesse ohtudesse – eestlased tunnetavad Venemaast tulenevaid ohte oluliselt teravamalt kui mitte-eestlased. Tulenevalt sellest näevad eestlased Eesti peamise julgeolekutagatisena kuulumist NATO-sse, samas kui mitte-eestlaste hinnangul aitaks tõsta julgeolekut eelkõige koostöö ning head suhted Venemaaga.
- Vanuserühmade võrdluses iseloomustab kõrgeim ohutunnetus Venemaast tulenevate julgeolekuriskide suhtes, kuid samas ka kõrgeim usaldus riigikaitse ning julgeolekupoliitikaga seotud institutsioonide suhtes elanikke vanuses 60+.

UURINGU TAUST

2020. aasta maikuus viis Turu-uuringute AS Kaitseministeeriumi tellimusel läbi elanikkonnaküsitluse, eesmärgiga saada ülevaade Eesti elanike riigikaitse-alastest hoiakutest. Muuhulgas selgus küsitluse tulemusel:

- Elanike usaldus poliitiliste- ning riigikaitse institutsioonide suhtes;
- Arvamused ohtudest Eestile ja julgeolekutagatistest;
- Hinnang riigikaitse arendamisele Eestis;
- Seisukohad kaitsekulutuste mahu osas;
- Hinnangud Kaitseliidu ja Kaitseväge tegevusele eriolukorras;
- Ootused Kaitseliidu ja Kaitseväge panusele tsiviilkriisi olukorras.

Küsitlustöö toimus telefonitsi ja veebis ning kokku küsitleti 1200 Eesti elanikku alates 15 aasta vanusest. Raportis on esitatud võrdlused ka varasemate riigikaitse-teemaliste elanikkonnaküsitluste tulemustega. Varasemalt on riigikaitse-teemalisi küsitlusi viidud läbi kaks korda aastas ning andmekogumine on toimunud silmast silma Omnibuss-küsitluse raames.

Raporti esimeses osas on toodud meetoodika kirjeldus, teises osas tulemused koos jooniste ning kommentaaridega. Raporti lisades on esitatud küsimustik ning tulemuste tabeljaotused taustatunnuste lõikes.

Valim ja küsitlustöö

Küsitluse sihtrühmaks olid vähemalt 15-aastased Eesti elanikud (ESA andmetel 2019. aasta 1. jaanuari seisuga 1 107 397 inimest).

Küsitleti 1200 Eesti elanikku vanuses 15 aastat ja üle selle. Selleks, et teha täpsemaid järeldusi mitte-eesti rahvusest elanike arvamuste kohta, moodustati valim kaheosalisena: 1) esinduslik elanikkonna valim suuruses 995 vastajat; 2) venekeelsete elanike lisavalim suuruses 205 vastajat.

Valimi mudeli aluseks võeti Statistikaameti andmed Eesti elanike soolise, vanuselise, rahvuslase ning regionaalse jaotumise kohta. Eesmärgiks seati saavutada valim, mis on nimetatud tunnuste osas proportsionaalne üldkogumi mudeliga. Lähtumine üldkogumi proportsionaalsest mudelist tagab valimi esinduslikkuse ehk võimaluse uuringu alusel tehtud järeldusi üldistada kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale. 1200 inimese küsitlemisel on maksimaalne valimivea piir kogu valimi tulemuste üldistamisel 95%-lise tõenäosusega 2,8%, väiksemate gruppide vaatlemisel võib viga olla suurem.

Tabelis 1 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 1 Valimivea piirid

Valimi suurus	Vastuste proportsioon valimis											
	50%	48% või 52%	40% või 60%	35% või 65%	30% või 70%	25% või 75%	20% või 80%	15% või 85%	10% või 90%	5% või 95%	3% või 97%	2% või 98%
10	30,99%	30,97%	30,36%	29,56%	28,40%	26,84%	24,79%	22,13%	18,59%	13,51%	10,57%	8,68%
20	21,91%	21,90%	21,47%	20,90%	20,08%	18,98%	17,53%	15,65%	13,15%	9,55%	7,48%	6,14%
30	17,89%	17,88%	17,53%	17,07%	16,40%	15,49%	14,31%	12,78%	10,74%	7,80%	6,10%	5,01%
40	15,49%	15,49%	15,18%	14,78%	14,20%	13,42%	12,40%	11,07%	9,30%	6,75%	5,29%	4,34%
50	13,86%	13,85%	13,58%	13,22%	12,70%	12,00%	11,09%	9,90%	8,32%	6,04%	4,73%	3,88%
60	12,65%	12,65%	12,40%	12,07%	11,60%	10,96%	10,12%	9,03%	7,59%	5,51%	4,32%	3,54%
70	11,71%	11,71%	11,48%	11,17%	10,74%	10,14%	9,37%	8,36%	7,03%	5,11%	4,00%	3,28%
80	10,96%	10,95%	10,73%	10,45%	10,04%	9,49%	8,77%	7,82%	6,57%	4,78%	3,74%	3,07%
90	10,33%	10,32%	10,12%	9,85%	9,47%	8,95%	8,26%	7,38%	6,20%	4,50%	3,52%	2,89%
100	9,80%	9,79%	9,60%	9,35%	8,98%	8,49%	7,84%	7,00%	5,88%	4,27%	3,34%	2,74%
110	9,34%	9,34%	9,15%	8,91%	8,56%	8,09%	7,47%	6,67%	5,61%	4,07%	3,19%	2,62%
120	8,95%	8,94%	8,76%	8,53%	8,20%	7,75%	7,16%	6,39%	5,37%	3,90%	3,05%	2,50%
130	8,59%	8,59%	8,42%	8,20%	7,88%	7,44%	6,88%	6,14%	5,16%	3,75%	2,93%	2,41%
150	8,00%	8,00%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,93%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
500	4,38%	4,38%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
700	3,70%	3,70%	3,63%	3,53%	3,39%	3,21%	2,96%	2,64%	2,22%	1,61%	1,26%	1,04%
1000	3,10%	3,10%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%
1200	2,83%	2,83%	2,77%	2,70%	2,59%	2,45%	2,26%	2,02%	1,70%	1,23%	0,96%	0,79%

Andmekogumine viidi läbi kombineeritud meetodil veebi- ja telefoniküsitlusena, sealjuures 50% ankeetidest koguti veebis ning 50% telefonitsi.

Veebiküsitluseks kasutati Turu-uuringute AS-i veebipaneeli, kuhu kuulub hetkel ca 15 000 aktiivset liiget. Telefoniküsitlus viidi läbi Turu-uuringute AS-i küsitluskeskuses. Telefoniküsitluseks kasutatud telefoninumbrite andmebaasi genereeris arvutiprogramm, lisades etteantud tüvenumbrile juhuslikult valitud lõpunumbrid.

Küsitlusvalimi kaalumine ja andmetöötlus

Mudeli ja valimi sotsiaal-demograafiliste erinevuste tasandamiseks teostati peale küsitlustöö lõppu andmete kaalumine. Kaalud põhinevad järgnevatel tunnustel: sugu, vanuserühm, rahvus (eesti, muu), regioon, asulatüüp (pealinn/muu linnaline asula/maa) ning haridus (kõrgharidus/muu). Kasutati kahte sorti kaalusid: (1) elanikkonna üldkaalud ning (2) rahvusrühmade-sisesed kaalud.

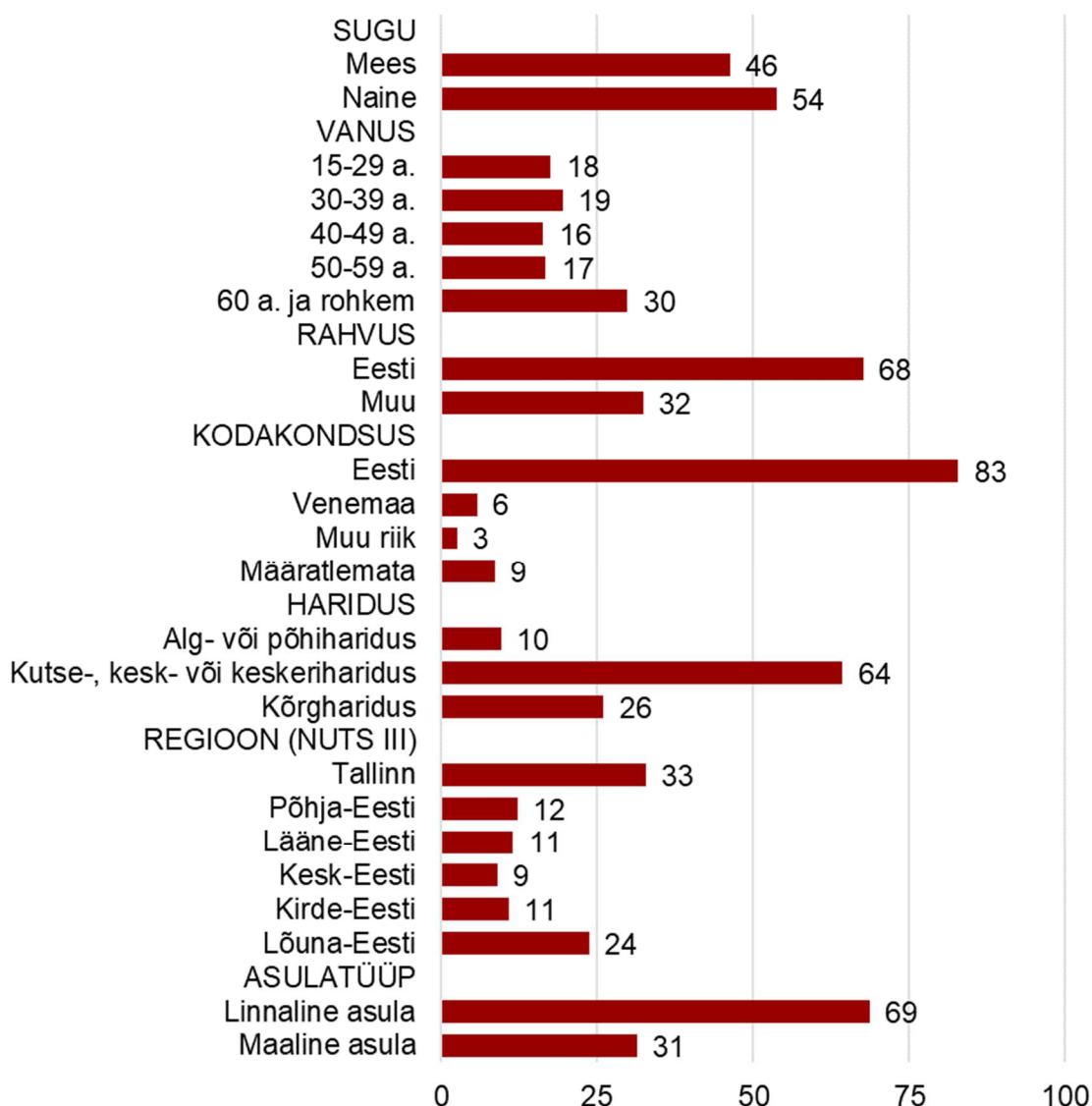
Kuna tavapärasele küsitlusvalimile lisaks viidi läbi 200 venekeelset intervjuud täiendava mitte-eestlaste valimi põhjal, siis on andmefailis sisalduvad üldkaalud mõeldud selleks, et viia küsitlusvalimi sotsiaal-demograafiline koosseis vastavusse kogu elanikkonna üldmudeliga, sh ka eestlaste ja mitte-eestlaste õige proportsiooniga. Selleks tuleb suurendada eestlaste osakaalu ja vähendada teadlikult üle-esindatud mitte-eestlaste oma.

Täiendavalt on aga loodud kaalud ka eraldi eestlaste ja muust rahvusest vastajate valimi kaalumiseks. Nende puhul jääb eestlaste ja mitte-eestlaste osakaal samaks, kuid neis arvestatakse täpsemalt eestlaste ja muust rahvusest elanikkonna erinevat soolist ja vanuselist koosseisu. Neid kaale on mõtet kasutada siis, kui analüüsitakse eraldi ja sügavamalt vastavalt eestlaste ja mitte-eestlaste hoiakuid. Lähtuvalt sellest, kas andmed on kaalutud üldkaaludega või eestlaste ja mitte-eestlaste kohta eraldi moodustatud kaaludega, esineb tulemustes marginaalseid erinevusi (vt lisades esitatud sagedustabelid).

Käesolevas aruandes esitatud näitajad on pärit üldkaaludega kaalutud üldjaotusest (vt. Joonis 1), v.a eestlaste ning mitte-eestlaste võrdlustes, kus on kasutatud rahvusrühmade-siseseid kaale.

Uuringutulemuste tötluseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows 25.0.

Joonis 1. Kaalutud valimi profiil (% , $n=1200$)

Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

Monitooringu algatamine, ankeedi põhiosa koostamine	Juhan Kivirähk
Raport, projekti juhtimine	Vaike Vainu
Valim/Küsitlustöö koordineerimine	Kristel Merusk, Angelina Oblikas Tõnis Ormisson
Programmeerimine, andme- ja tabelitöötlus	Irina Strapatsjuk
Projektijuhi assisteerimine ning raporti keeleline toimetamine	Hella Kaldaru
Tellija-poolne kontaktisik:	Rika Margat

Kontaktandmed:

- Üldtelefon: 585 29 700
- E-post: post@turu-uuringute.ee
- Kodulehekülg: www.turu-uuringute.ee
- Aadress: Pärnu mnt. 102, korpus A, 11312 Tallinn

Uuringujuhi kontaktandmed:

- Telefon: 585 29 709
- E-post: vaike@turu-uuringute.ee

UURINGU TULEMUSED

1 Institutsioonide usaldusväärsus

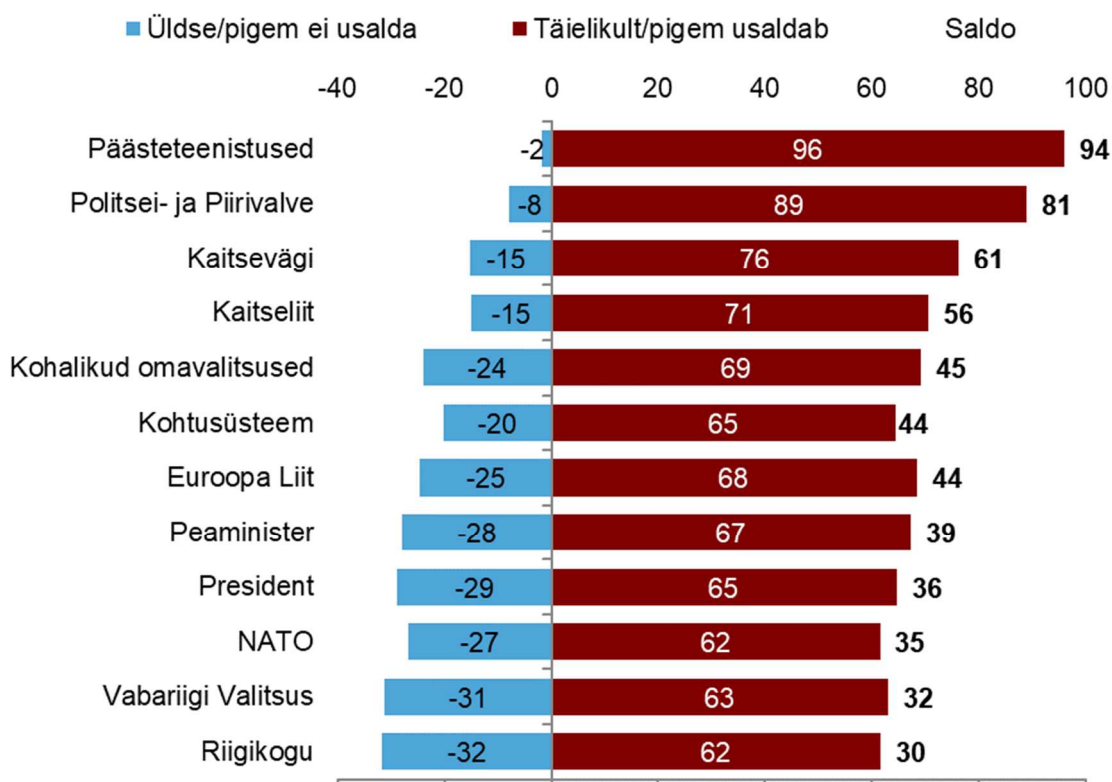
Uuringus on vaatluse all elanike usaldus kaheteistkümne riikliku või rahvusvahelise institutsiooni vastu. Institutsioonide valik on tehtud, arvestades nende rolli Eesti julgeolekupoliitika kujundajana, elluviijana või toetajana. Alates oktoobrist 2018 kuuluvad institutsioonide loetellu ka kohalikud omavalitsused ja kohtusüsteem.

1.1 Institutsioonide usaldusväärsus

Hinnanguid institutsioonide usaldusväärsele koguti neljapallisel skaalal: täielikult usaldan, pigem usaldan, pigem ei usalda, üldse ei usalda (lisaks ka „ei oska öelda“-variant).

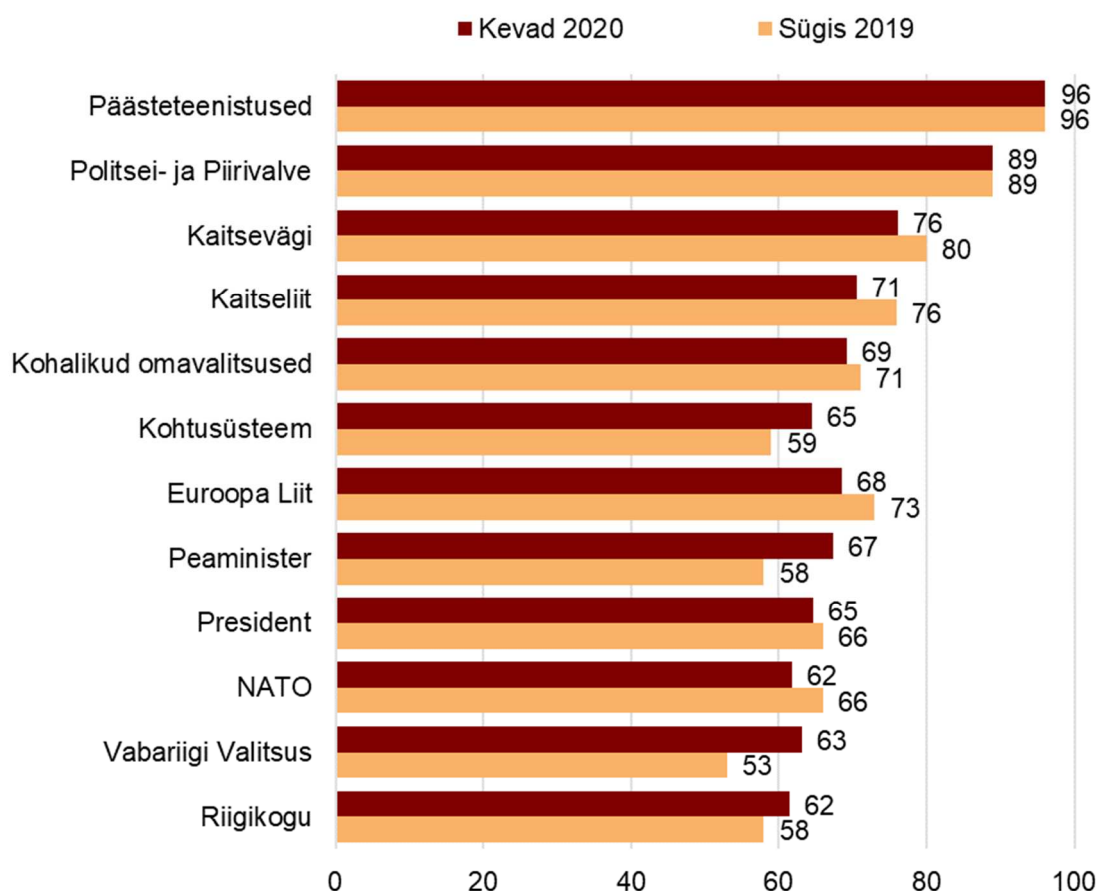
Sarnaselt varasemale on elanike usaldus jätkuvalt kõrgeim päästeteenistuse (usaldab 96%) ning politsei ja piirivalve vastu (89%). Uuritavatest institutsioonidest usaldavad elanikud kõige vähem Riigikogu (62%), NATO-t (62%) ning valitsust (63%) (Joonis 2).

Joonis 2. Institutsioonide usaldusväärsus mais 2020 (%; n = kõik vastajad)

Joonisel 3 on institutsioonide usaldusnäidud (täielikult või pigem usaldajate osakaalud) esitatud võrrelduna sügisese riigikaitse-uuringu omadega. Võrreldes sügisega on märkimisväärselt kasvanud elanike usaldus valitsuse (kasv 10 protsendipunkti) ning peaministri vastu (+9 pp). Mõnevõrra on usaldus suurenenud ka kohtusüsteemi (+6 pp) ning Riigikogu (+4 pp) suhtes. Pisut langenud on usaldus Euroopa Liidu (-5 pp), Kaitseliidu (-5 pp), Kaitseväge (-4 pp) ning NATO (-4 pp) suhtes.

Joonis 3. Institutsioone usaldavate elanike osakaal võrrelduna sügisese uuringuga
(täielikult usaldab või pigem usaldab %, n=kõik vastajad)

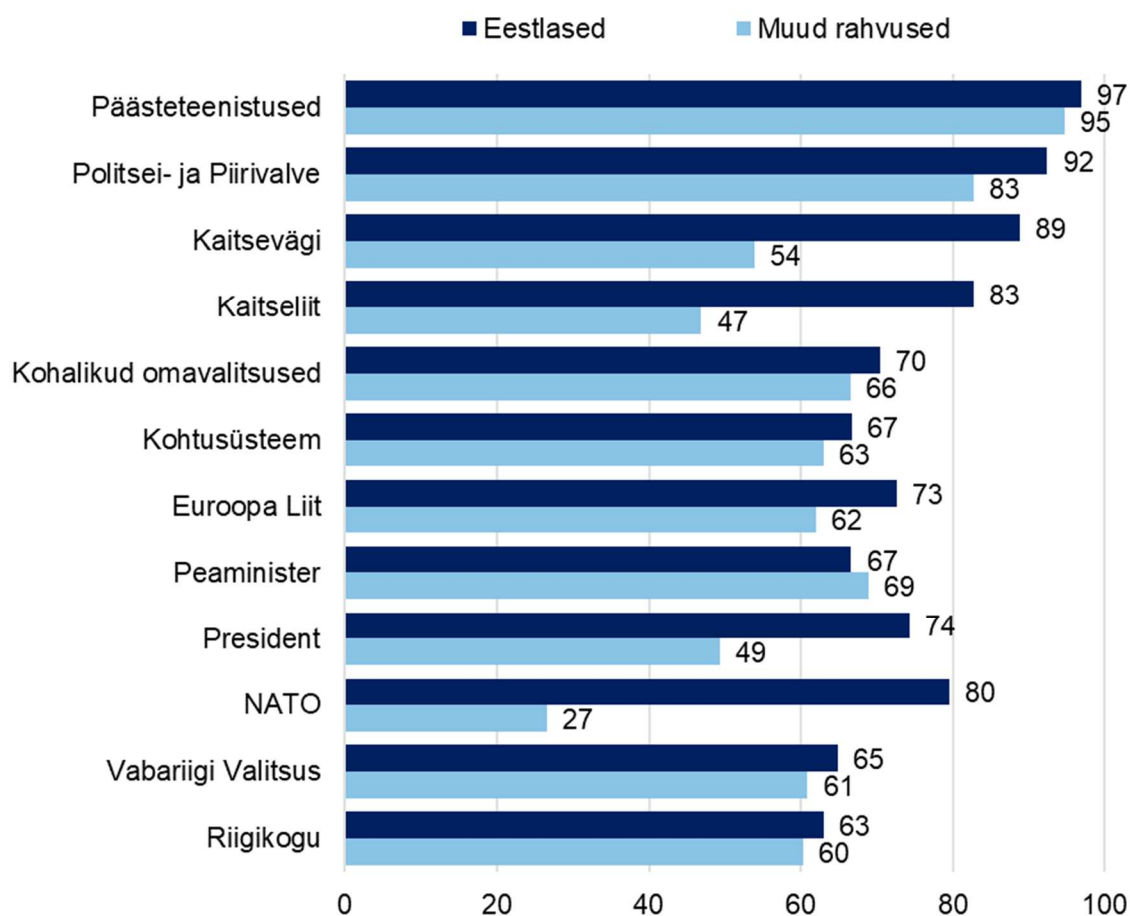

Üldjuhul on eestlaste usaldus uurimisaluste institutsioonide suhtes kõrgem kui mitte-eestlastel. Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas kõrgem nii institutsioone mitteusaldavate inimeste kui (enamiku institutsioonide puhul) ka selge arvamuseeta inimeste osakaal.

Kõige enam erineb eestlaste ning mitte-eestlaste suhtumine NATO-sse, mida usaldab eestlastest 80% ning mitte-eestlastest 27%. Võrreldes eestlastega usaldavad mitte-eestlased märkimisväärselt vähem ka Kaitseliitu, Kaitseväge ning presidenti. Usaldus Riigikogu, valitsuse, peaministri, KOV-de, kohtute ning päästeteenistuste vastu on eestlaste ning mitte-eestlaste seas võrdsel tasemel (Joonis 4).

Võrreldes sügisega on nii eestlaste kui mitte-eestlaste usaldus valitsuse, peaministri ning kohtusüsteemi suhtes kasvanud. Mitte-eestlaste silmis on suurenenud ka Riigikogu usaldusväärsus. Võrreldes sügisega on eestlaste silmis pisut vähenenud Euroopa Liidu ning Kaitseliidu usaldusväärsus, mitte-eestlaste silmis aga NATO, Kaitseväge ning KOV-de usaldusväärsus.

Joonis 4. Institutsioonide usaldusväärsus eestlaste ja muust rahvusest elanike silmis mais 2020 (täielikult usaldab või pigem usaldab %; n = kõik vastajad)

Usaldus institutsioonide vastu erineb vanuserühmiti. Mitmete institutsioonide suhtes on usaldus keskmisest kõrgem 60-aastaste ja eakamate elanike seas (nt politsei- ja piirivalve, valitsuse, peaministri, Kaitseväge, Kaitseliidu ning kohalike omavalitsuste suhtes). Rahvusvahelisi institutsioone (NATO ja Euroopa Liit) usaldavad keskmisest enam nii 60-aastased ja eakamad kui 15 – 29-aastased.

Üldjuhul väljendavad umbusaldust erinevate institutsioonide suhtes sagedamini keskmistesse vanuserühmadesse kuuluvad inimesed; nii on umbusaldus Kaitseväge ning Kaitseliidu suhtes keskmisest kõrgem 30 – 49-aastaste seas, umbusaldus peaministri suhtes 30 – 39-aastaste seas, umbusaldus valitsuse ja presidendi suhtes 40 – 49-aastaste seas, umbusaldus NATO ja Euroopa Liidu suhtes aga 40 – 59-aastaste seas.

1.2 Kaitseväge ja Kaitseliidu usaldusväärsus

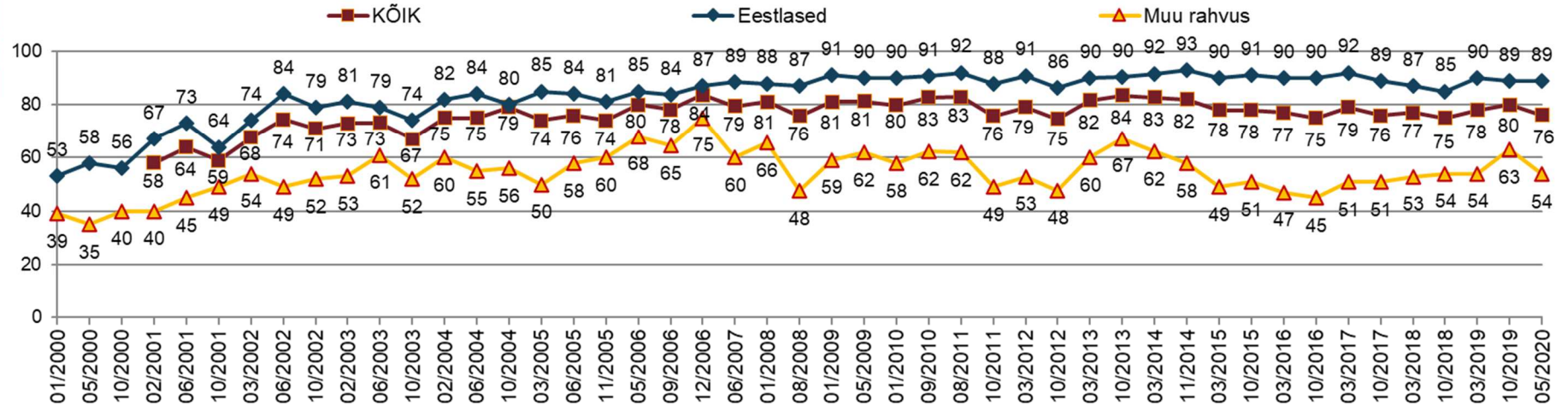
Kaitseväge, mis on päästeteenistuste ning politsei ja piirivalve järel usaldusväärssuse pingereas kolmandal kohal, usaldas 2020. aasta mais 76% Eesti elanikest. Eestlastest usaldab Kaitseväge 89% ja mitte-eestlastest 54%. 2019. aasta sügisel oli Kaitseväge usaldusnäit mitte-eestlaste seas tavapärasest kõrgem (63%), mistõttu ka elanikkonnas tervikuna oli usaldus Kaitseväge vastu pisut kõrgem kui varasemates uuringulainetes (80%) (Joonis 5).

Kaitseliit asub usaldusväärsemate institutsioonide seas kohe Kaitseväge järel – 2020. aasta maikuus usaldas Kaitseliitu 71% Eesti elanikest, seejuures 83 protsenti eestlastest ja 47% mitte-eestlastest. Sarnaselt Kaitsevägele on ka Kaitseliidu usaldus võrreldes sügisega pisut vähenenud, kuid siin on langus tingitud eelkõige eestlaste hinnangute muutumisest (Joonis 6).

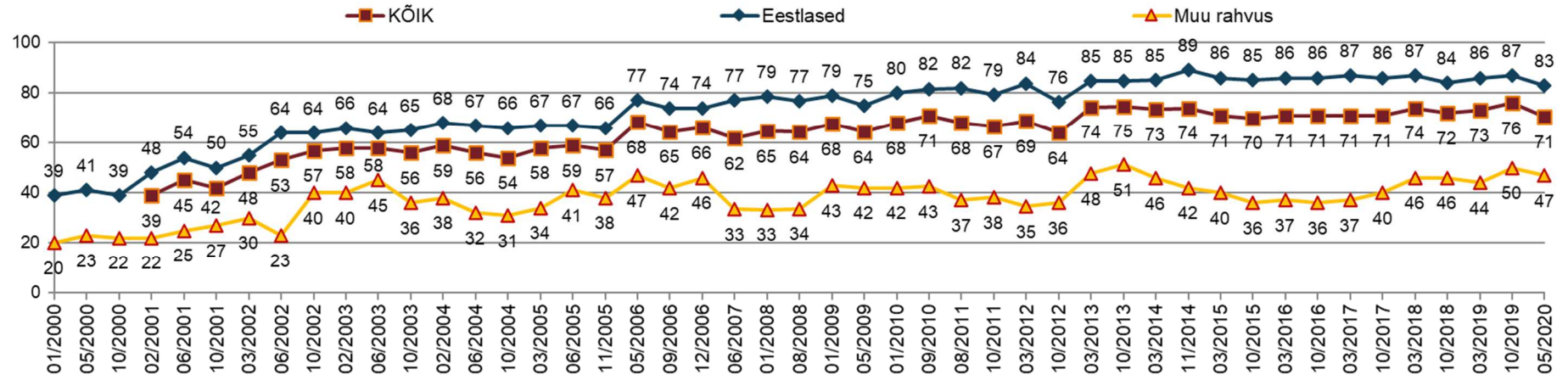
Naiste ning meeste seas on Kaitseväge ja Kaitseliidu usaldajate osakaal võrdne. Vanuserühmade võrdluses on nii Kaitseväge kui Kaitseliidu usaldajate osakaal kõrgeim 60-aastaste ja eakamate seas, samas kui ebausaldusväärseks hindavad mõlemat institutsiooni keskmisest sagedamini 30 – 49-aastased.

Regioonidest on usaldus Kaitseväge ja Kaitseliidu suhtes madalaim Tallinnas ja Kirde-Eestis ehk regioonides, kus mitte-eestlaste osakaal rahvastikus on kõrgeim. Võrreldes teiste regioonidega on Kirde-Eestis oluliselt kõrgem ka nende elanike osakaal, kes Kaitseväge või Kaitseliidu usaldusväärssuse kohta seisukohta võtta ei oska.

Joonis 5 Kaitseväge usaldusväärsus 2000-2020; eestlaste ja muust rahvusest elanike hinnangute võrdlus (täielikult ja pigem usaldajate %, n= kõik vastajad)

Joonis 6 Kaitseliidu usaldusväärsus 2000-2020; eestlaste ja muust rahvusest elanike hinnangute võrdlus (täielikult ja pigem usaldajate %, n= kõik vastajad)

2 Julgeolek ning ohud

Uuringus kaardistati ka seda, milliseks hindavad elanikud julgeolekualast olukorda Eestis ning mida peetakse potentsiaalseteks julgeolekuohtudeks ning -tagatisteks.

2.1 Julgeolek Eestis

Küsimus Eesti julgeolekuolukorra kohta esitati järgnevas sõnastuses: **Mis Te arvate, kas Eesti elanikud elavad kahe aasta pärast praegusest turvalisemates või ebaturvalisemates tingimustes?**

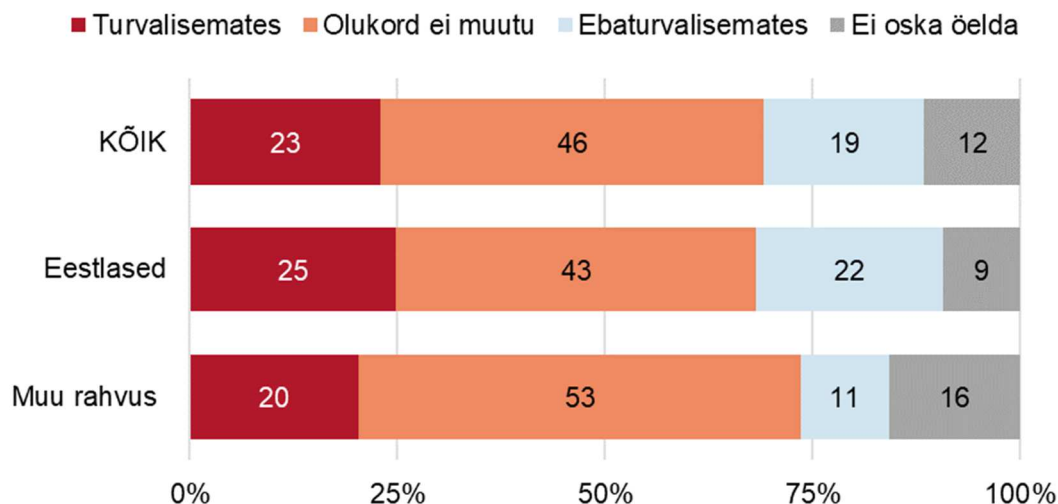
Varasemates riigikaitse-teemalistes silmas silma küsitlustes on vastajatel palutud hinnata Eesti tulevast julgeolekuolukorda 10 aasta perspektiivis, mistõttu pole varasemad tulemused praeguse küsitluse omadega üheselt võrreldavad.

23 protsendi elanike arvates muutub Eesti kahe aasta jooksul turvalisemaks ning 19 protsendi arvates ebaturvalisemaks. Ligi pool (46%) elanikkonnast prognoosib, et olukord jääb samaks.¹

Võrreldes muust rahvusest vastajatega on eestlaste seas rohkem neid, kelle arvates olukord Eestis muutub – võrreldes mitte-eestlastega prognoosivad eestlased sagedamini nii turvalisuse vähenemist (vastavalt 11 ja 22 protsenti) kui ka suurenemist (vastavalt 20 ja 25 protsenti). Muust rahvusest elanikud on eestlastest sagedamini seisukohal, et olukord ei muutu (vastavalt 53 ja 43 protsenti), samuti puudub neil sagedamini selge arvamus (vastavalt 16 ja 9 protsenti) (Joonis 7).

Keskmisest sagedamini usuvad turvalisuse kasvu 15 – 29-aastased elanikud (40%), samas kui turvalisuse vähenemist eeldavad kõige sagedamini 50 – 59-aastased (25%). Elanikud vanuses 30 – 39 on keskmisest sagedamini seisukohal, et olukord ei muutu (55%).

¹ Võrdluseks: hinnates Eesti julgeolekuolukorda 10 aasta perspektiivis, on elanikud varasemate uuringute põhjal olnud sagedamini seisukohal, et olukord muutub (kas turvalisemaks või ebaturvalisemaks), või ei osanud hinnangut anda. See on ka ootuspärane arvestades, et pikemas ajalisel perspektiivis on julgeolekuolukorra muutumist keerulisem prognoosida, samuti on muutuste toimumine pikemas perspektiivis (10 aastat) tõenäolisem kui lühemas (2 aastat).

Joonis 7. Hinnangud Eesti turvalisusele kahe aasta pärast (% , n=kõik vastajad)

2.2 Ohud Eesti julgeolekule

Minnes täpsemaks, palusime vastajatel hinnata, mil määral nende arvates kujutavad erinevad tegurid ohtu rahule ja turvalisusele Eestis. Varasemates riigikaitse-teemalistes silmast silma küsitlustes on uuritud elanike arvamusi ohtudest julgeolekule kogu maailmas (mitte kitsamalt Eestis), mistõttu pole siinsed tulemused varasemate küsitlustega üheselt võrreldavad.

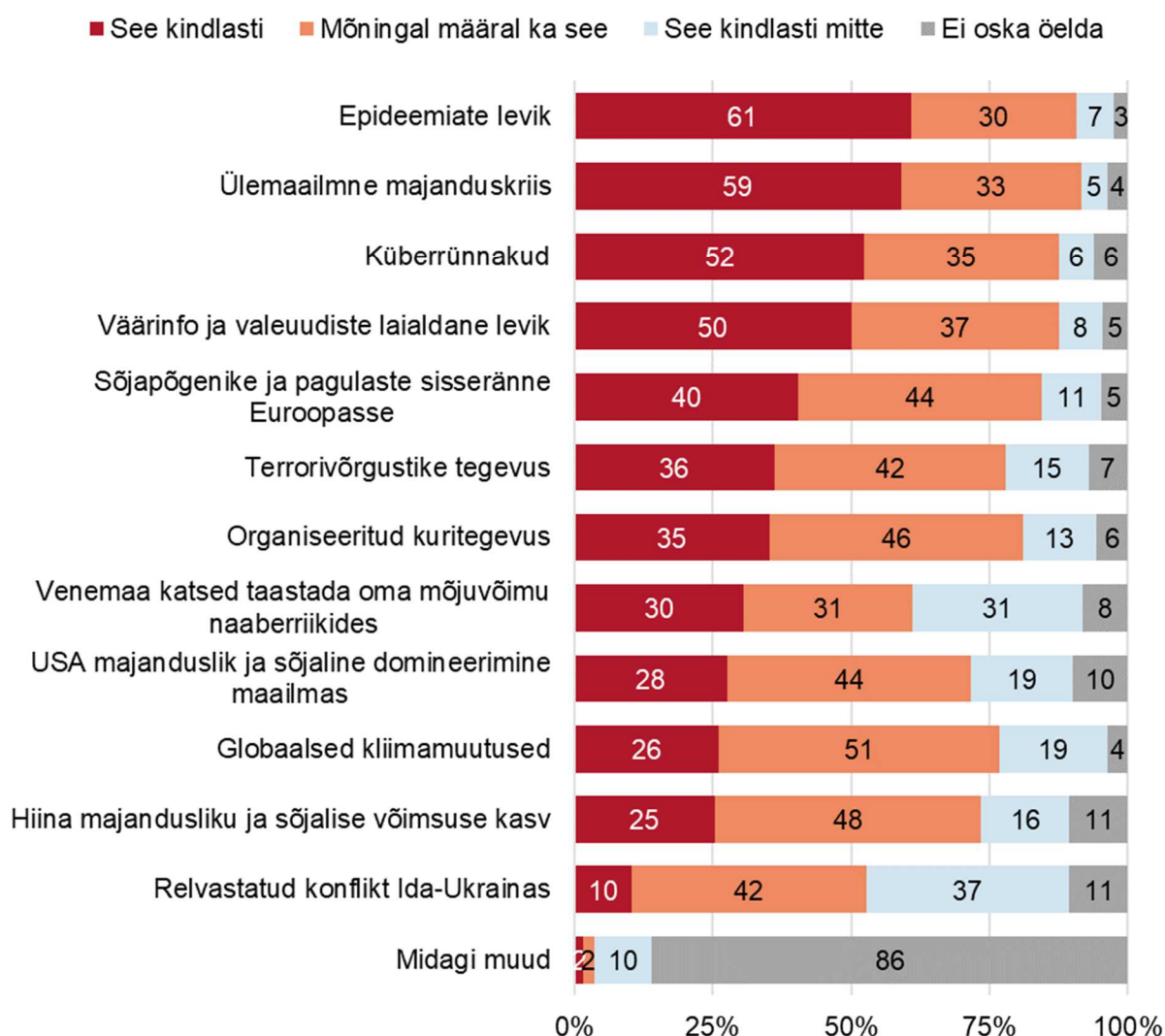
Hinnanguid koguti skaalal: „see kindlasti“, „mõningal määral ka see“ ning „see kindlasti mitte“ (lisaks ka „ei oska öelda“-variant). Kui vaadata koos hinnanguid „see kindlasti“ ja „mõningal määral ka see“, peab enam kui 70% küsitletutest pea kõiki küsimustikus loetletud ohte (kokku 13) Eesti julgeolekut ohustavateks. Kõige sagedamini tunnetatakse ohuna ülemaailmset majanduskriisi (kindlasti või mõningal määral tajub ohuna 92% elanikest) ning epideemiate levikut (91%). Arvestades seda, et küsitlus toimus vahetult peale koroonaviiruse levikust tingitud eriolukorra lõppemist, kus nii Eesti kui ka paljude teiste riikide majandus oli languses, on sellised hinnangud ootuspärased.

Järgmiste tõenäolisemate ohtudena tajutakse küberrünnakuid (kindlasti või mõningal määral peab ohuks 87%), väärinfo ja valeuudiste levikut (87%) ning sõjapõgenike/pagulaste sissetõu (84%).²

² Sõgiseses riigikaitse-teemalistes silmast silma küsitluses pidasid vastajad kõige tõenäolisemateks ohtudeks maailma turvalisusele küberrünnakuid, sõjapõgenike/pagulaste sissetõu Euroopasse, terrorivõrgustike tegevust ning väärinfo/valeuudiste levikut.

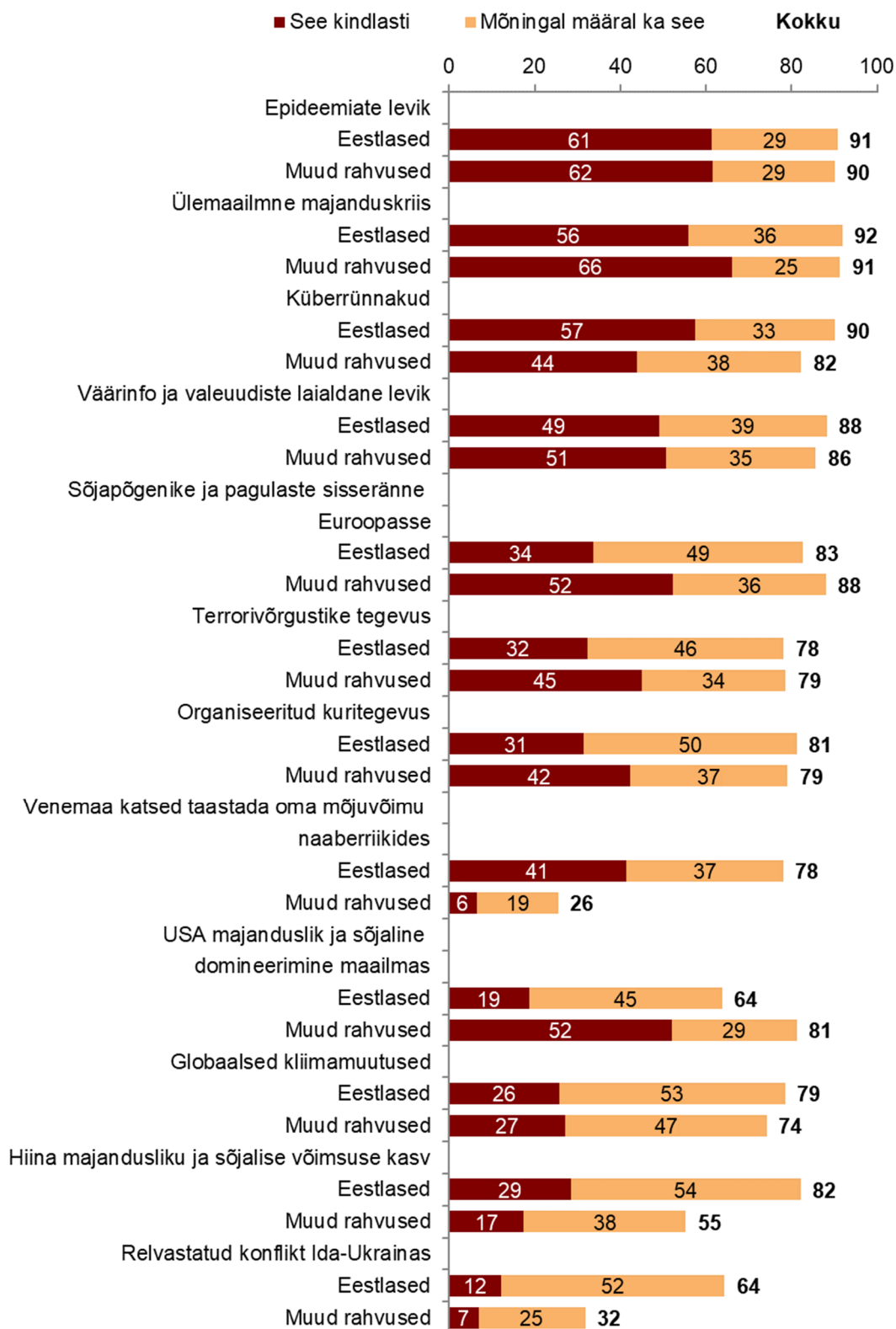
Küsimustikus loetletud teguritest peeti kõige harvemini ohtlikuks Venemaa katseid taastada oma mõjuvõimu naaberriikides (ohuna tajub 61% elanikest) ning relvastatud konflikti Ida-Ukrainas (vastavalt 53%). Venemaast tulenevaid ohte tajutakse kokkuvõttes isegi väiksemana kui Hiina või USA domineerimisest tulenevaid ohte, kuid nagu edaspidi näeme, on selle põhjuseks suures osas mitte-eestlaste madalam ohutunnetus Venemaast tulenevate ohtude suhtes (Joonis 8).

Joonis 8. Ohud rahule ja turvalisusele Eestis (%) (n=kõik vastajad)

Nagu eelpool mainitud, tunnetavad eestlased Venemaast tulenevaid ohte teravamalt kui mitte-eestlased, pidades Venemaa katseid taastada oma mõjuvõimu naaberriikides ning Ida-Ukraina relvastatud konflikti oluliselt sagedamini võimalikuks ohuallikaks kui mitte-eestlased. Samuti muretsevad eestlased mitte-eestlastega võrreldes enam Hiina võimsuse kasvu ning küberrünnakute üle. Võrreldes eestlastega on mitte-eestlased sagedamini mures sõjapõgenike/pagulaste sissetulemisega pärast (Joonis 9).

Joonis 9. Ohud rahule ja turvalisusele Eestis; eestlaste ja muust rahvusest elanike hinnangute võrdlus (vastused „see kindlasti“ ja „mõningal määral ka see“ %, n=kõik vastajad)

Naised tunnetavad epideemiate leviku, globaalsete kliimamuutuste, organiseeritud kuritegevuse ning USA majanduslik-sõjalise domineerimise ohtu pisut teravamalt kui mehed.

Vanuserühmade võrdluses peavad epideemiate levikut, sõjapõgenike/pagulaste sisserännet ning Venemaa katseid taastada oma mõjuvõimu naaberriikides kõige sagedamini ohtlikuks 60-aastased ja eakamad elanikud. Terrorivõrgustike tegevuse üle on keskmisest sagedamini mures 40 – 59-aastased. Kõrgharidusega inimesed hindavad paljusid ankeedis loetletud ohte tõenäoliseks sagedamini kui madalama haridusega inimesed.

Elanike arvamusi ohtudest Eestile kaardistasime veel ühe küsimusega: vastajaile esitati 16 võimalikku ohtu ning paluti hinnata nende esinemise tõenäosust Eestis lähiaastate jooksul. Sama küsimus sisaldas ka varasemates silmast silma riigikaitse-teemalistes küsitlustes, kuid esmakordselt lisati 2020. aasta mais ohtude nimistusse „epideemiate levik“.

Nimekirjas toodud ohtudest hinnati kõige sagedamini tõenäolisteks vaeuudiste levikut (väga või pigem tõenäoliseks peab 80%), epideemiate levikut (77%) ning küberrünnakuid (76%). Enam kui pooled elanikest peavad tõenäoliseks ka välisriigi sekkumist Eesti poliitika või majanduse mõjutamiseks (60%), ulatuslikku merereostust (56%) või vihakõne levikut (56%). Uuritavatest ohtudest hinnatakse kõige vähemtõenäoliseks ulatuslikku sõjalist rünnakut Eesti vastu (15%) (Joonis 10).

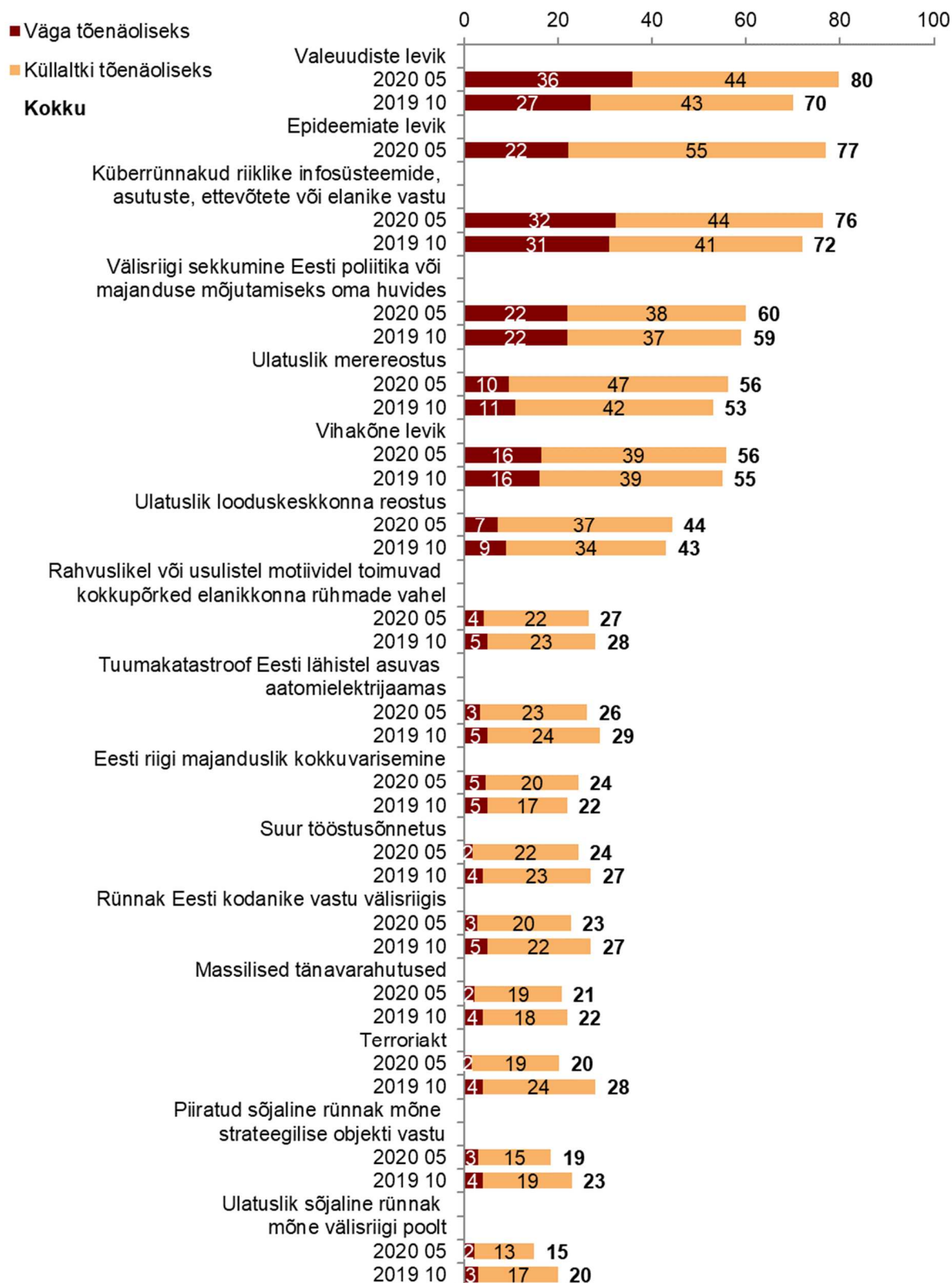
Võrreldes 2019. aasta sügisega on arvamused mitmete ohtude esinemise tõenäosusest muutunud. Võrreldes varasemaga hinnatakse tõenäolisemaks vaeuudiste levikut ning küberrünnakuid, vähem tõenäoliseks aga terroriaktide ning sõjaliste rünnakute toimumist ning Eesti kodanike ründamist välisriikides.

Eestlased peavad erinevate Eestit puudutavate ohtude esinemist tõenäolisemaks kui mitte-eestlased (kõige enam erinevad hinnangud vihakõne või epideemiate leviku ja küberrünnakute tõenäosusele). Vaid Eesti riigi majandusliku kokkuvarisemise ohtu peavad eestlased mitte-eestlastega võrreldes vähem tõenäoliseks. Eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangud ei erine ulatusliku merereostuse esinemise tõenäosusele (Joonis 11).

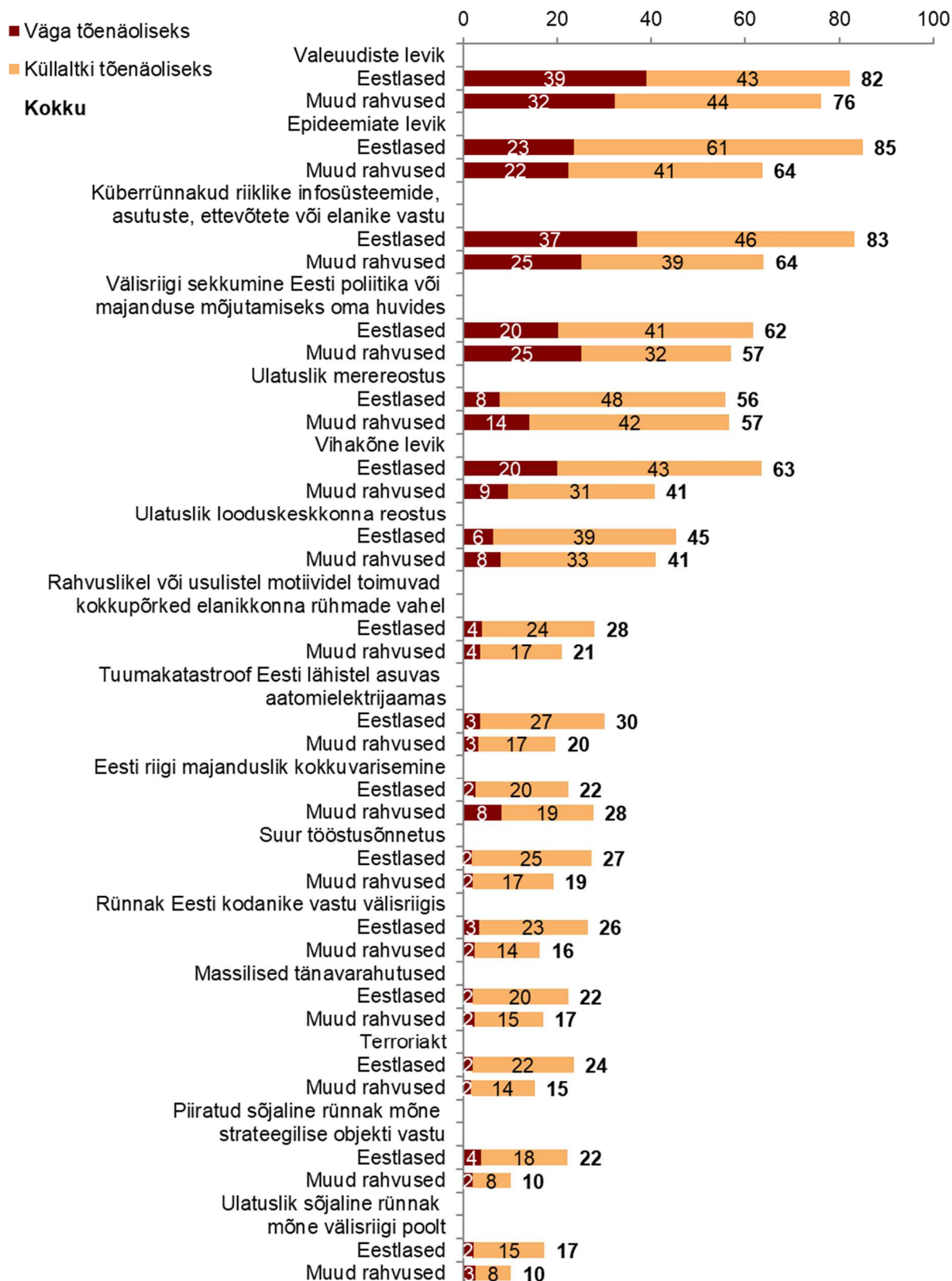
Võrreldes meestega peavad naised veidi sagedamini tõenäoliseks, et Eestit võib ohustada ulatuslik merereostus või looduskeskkonna reostus, suur tööstusõnnetus või Eesti riigi majanduslik kokkuvarisemine. Mehed seevastu peavad naistega võrreldes veidi sagedamini tõenäoliseks välisriigi sekkumist Eesti poliitika või majanduse mõjutamiseks või rünnakuid Eesti kodanike vastu välisriikides.

Vanuserühmade võrdluses peavad Eesti riigi majanduslikku kokkuvarisemist, suure tööstusõnnetuse toimumist või massilisi tänavarahutusi keskmisest sagedamini tõenäoliseks 15 – 29-aastased, tuumakatastroofi Eesti lähistel asuvas aatomielektijaamas aga 60-aastased ja eakamad. Rahvuslikel või usulistel motiividel toimuvaid kokkupõrked elanikkonna rühmade vahel peavad keskmisest sagedamini tõenäoliseks 30 – 39-aastased, küberrünnakuid aga 50 – 59-aastased.

Joonis 10. Hinnangud Eestit lähemate aastate jooksul ähvardavate ohtude tõenäosusele; ajaline võrdlus (hinnangud „väga tõenäoliseks“ ja „küllaltki tõenäoliseks“ %, n=kõik vastajad)

Joonis 11. Hinnangud Eestit lähemate aastate jooksul ähvardavate ohtude tõenäosusele; eestlaste ja muust rahvusest elanike hinnangute võrdlus (hinnangud „väga tõenäoliseks“ ja „küllaltki tõenäoliseks“ %, n=kõik vastajad)

2.3 Julgeolekutagatised

Üheks Eesti riigi peamiseks julgeolekutagatiseks peavad elanikud kõige sagedamini kuulumist NATO-sse (kolme olulisema tagatise seas märkis 53%). NATO liikmelisust hinnati kõige olulisemaks julgeolekutagatiseks ka 2019. aasta sügisel (Joonis 12).

Elanikest 34% märkis olulisemate julgeolekutagatiste seas elanike kaitsetahet ning 32% kuulumist Euroopa Liitu. Enam kui neljandik küsitletutest märkis olulisemate julgeolekutagatiste seas ka Eesti iseseisva kaitsevõime arendamist (27%) või koostööd ning häid suhteid Venemaaga (26%). Pisut harvemini märgiti peamiste julgeolekugarantiidena Balti riikide kaitsealast koostööd (22%), liitlaste relvajõudude üksuste alalist kohalolu (19%), kaitsealast koostööd Põhjamaadega (17%), koostööd ja häid suhteid USA-ga (14%) või osalemist rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel (8%).

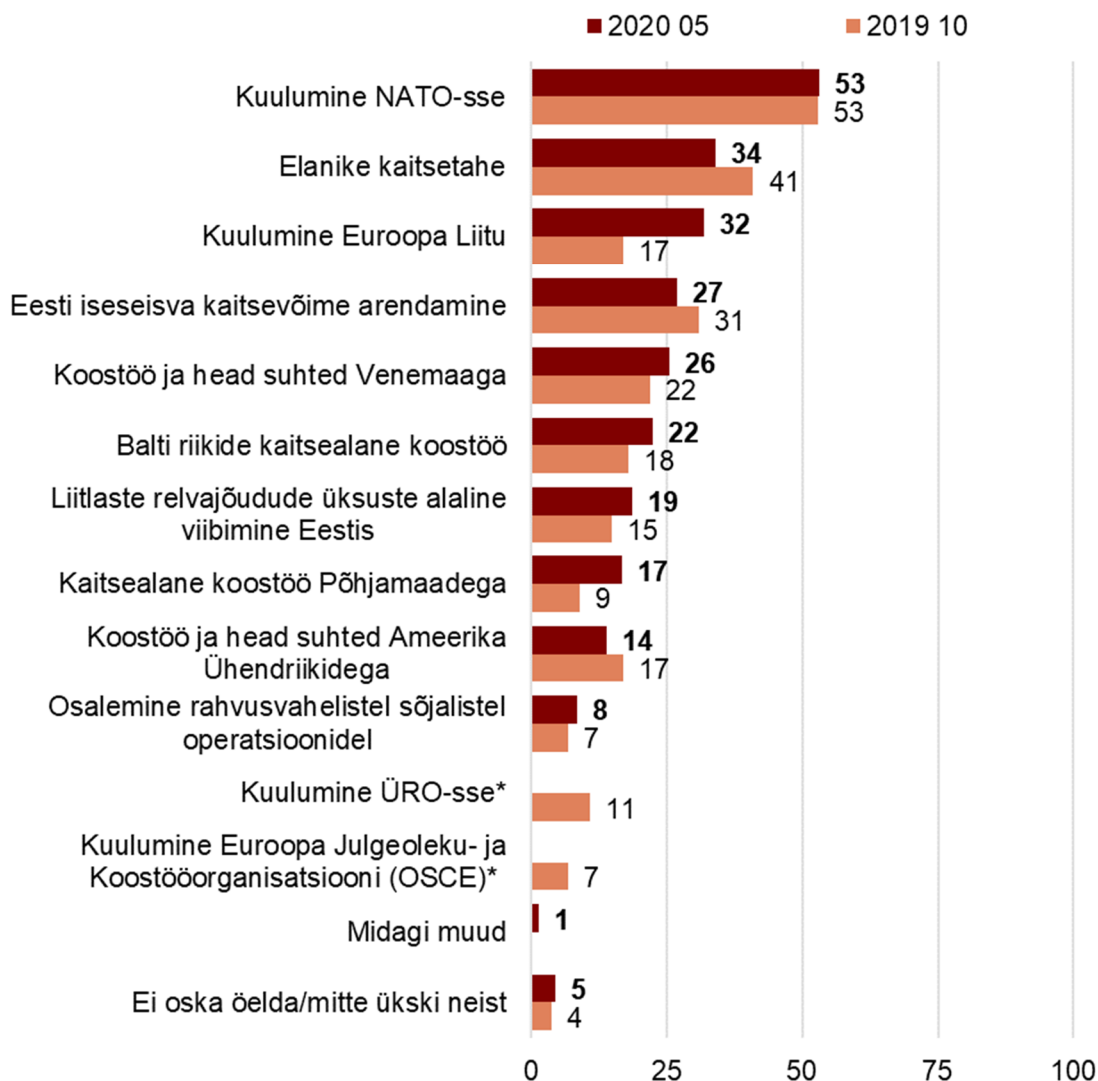
Võrreldes sügisese uuringuga on küsimuse ülesehitust pisut muudetud – julgeolekutagatiste loetelust võeti välja „kuulumine ÜRO-sse“ ning „kuulumine OSCE-sse“. Loetelu lühendamine peaks eeldatavasti allesjäänud tegurite märkimise sagedust suurendama. Teatud muutused ongi võrreldes sügisese uuringuga aset leidnud. Võrreldes sügisega märgiti käesolevas uuringus peamiste julgeolekutagatiste seas sagedamini kuulumist EL-i (kasv 15 protsendipunkti), kaitsealast koostööd Põhjamaadega (+8 pp) või Balti riikidega (+4 pp), koostööd ja häid suhteid Venemaaga (+4 pp) ning liitlaste relvajõudude üksuste alalist kohaolu (+4 pp). Vähenenud on nende elanike osakaal, kes peavad olulisteks julgeolekutagatisteks elanike kaitsetahet (-7 pp) ning Eesti iseseisva kaitsevõime arendamist (-4 pp).

Eestlaste ning muudest rahvustest elanike arusaamad Eesti julgeolekutagatistest on üsna erinevad. Eestlaste silmis on kõige olulisemaks tagatiseks NATO liikmelisus, kuid mitte-eestlaste silmis koostöö ning head suhted Venemaaga. Võrreldes mitte-eestlastega tähtsustavad eestlased julgeolekutagatistena enam nii NATO liikmelisust (vastavalt 20% ja 68%) kui ka Eesti iseseisva kaitsevõime arendamist (22% ja 30%), liitlaste relvajõudude alalist kohaolu (4% ja 26%), Balti riikide kaitsealast koostööd (19% ja 24%), koostööd ja häid suhteid USA-ga (11% ja 15%) ning osalemist rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel (4% ja 11%). Mitte-eestlased märkisid olulisemate julgeolekutagatiste seas eestlastest sagedamini nii koostööd ja häid suhteid Venemaaga (vastavalt 53% ja 12%) kui ka Eesti kuulumist EL-i (38% ja 29%) (Joonis 13).

Vanuserühmade võrdluses hinnatakse NATO-sse kuulumist kõige olulisemaks julgeolekutagatiseks kõigis vanuserühmades, kuigi vanuserühmas 40 – 49 peetakse sellega võrdväärseks ka elanike kaitsetahet, koostööd ja häid suhteid Venemaaga ning kuulumist Euroopa Liitu. Kõige enam tähtsustavad NATO-sse kuulumist Eesti julgeolekugarantiina 60-aastased ja eakamad elanikud, samas kui koostööd ja häid suhteid Venemaaga tähtsustavad keskmisest sagedamini 40 – 49-aastased ning koostööd ja häid suhteid USA-ga 15 – 29-aastased elanikud.

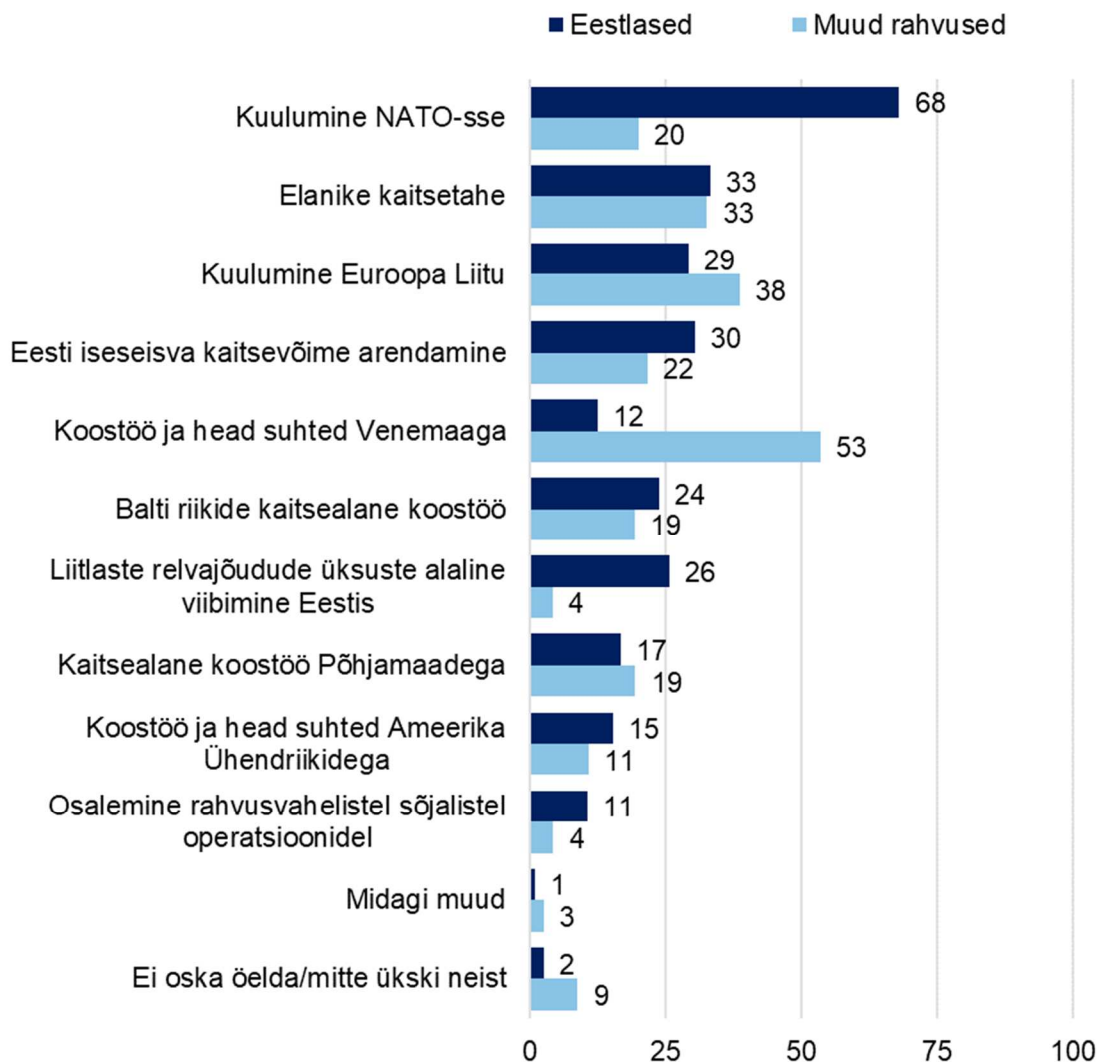
Võrreldes madalamalt haritud inimestega hindavad kõrgharidusega inimesed sagedamini olulisteks julgeolekutagatisteks kuulumist NATO-sse ja Euroopa Liitu ning liitlaste üksuste alalist kohaolu.

Joonis 12. Eesti julgeoleku tagatised (kuni 3 olulisemat); ajaline võrdlus (%) *(%, n=kõik vastajad)*

* Variandid „kuulumine ÜRO-sse“ ja „kuulumine Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE)“ ei sisaldunud 2020. aasta mai kuus küsitluse ankeedis.

Joonis 13. Eesti julgeoleku tagatised (kuni 3 olulisemat); eestlaste ja muust rahvusest elanike hinnangute võrdlus (%) (*n=kõik vastajad*)

3 Eesti kaitsevõime

Järgnevalt vaatleme, millised on elanike arvamused Eesti kaitsekulutuste mahust ja riigi tegevusest riigikaitse arendamisel.

3.1 Seisukohad kaitsekulutuste mahu osas

Eesti inimeste suhtumine riigikaitse rahastamisse on olnud toetav arvamusmonitooringu algusaastatest peale. NATO-ga liitumise järel oli mõne-aastane periood (eelkõige aastatel 2006 – 2008), mil kaitsekulude tõstmist peeti vajalikuks kolmandiku või veelgi suurema osa elanikkonna poolt. Tol ajal räägiti palju vajadusest viia kaitsekulutused NATO nõuetele vastavalt 2 protsendini SKP-st.

Pärast seda, kui kahe protsendi kriteerium täideti ja viimastel aastatel isegi ületati, on kaitsekulutuste tõstmine kogunud varasemast vähem toetust ning suurem osa vastajatest pooldab praeguse taseme säilitamist. Toetus kaitsekulutuste suurendamisele kahanes ka aastatel 2009 – 2013 majanduslanguse mõjul.

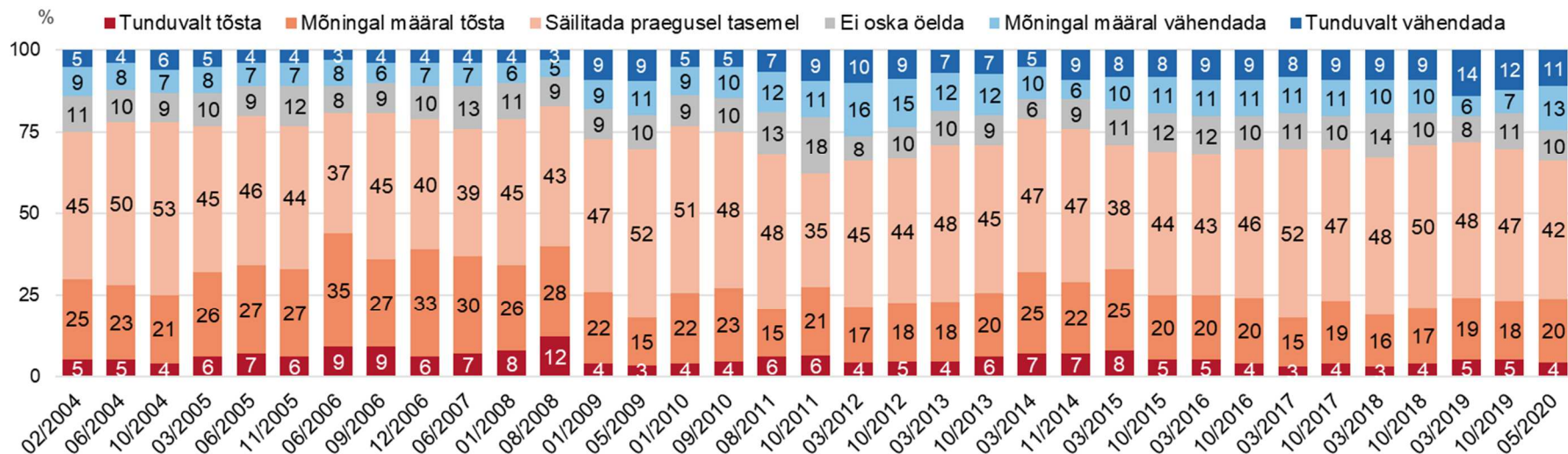
Võrreldes 2019. aasta sügisega on pisut suurenenud kaitsekulutuste vähendamist pooldavate elanike osakaal – sügisel pooldas kaitsekulutuste vähendamist 19% ning praeguses küsitluses 24% elanikest. Kaitsekulutuste tõstmist pooldavate elanike osakaal püsib stabiilselt 24% juures, kuid nende elanike osakaal, kes pooldavad kaitsekulutuste säilitamist praegusel tasemel, on langenud 47%-lt 42%-le (Joonis 14).

Eestlaste ja muudest rahvusest vastajate hoiakutes võib näha suuri erinevusi. Mitteeestlaste seas on kaitsekulutuste kärpimise pooldajate osakaal kasvanud rekordiliselt kõrgele tasemele (53%, kasv võrreldes sügisese uuringuga 14 protsendipunkti). Eestlaste seas on kärpeme pooldajaid 10% ning vastav osakaal pole võrreldes sügisega muutunud (Joonis 15).

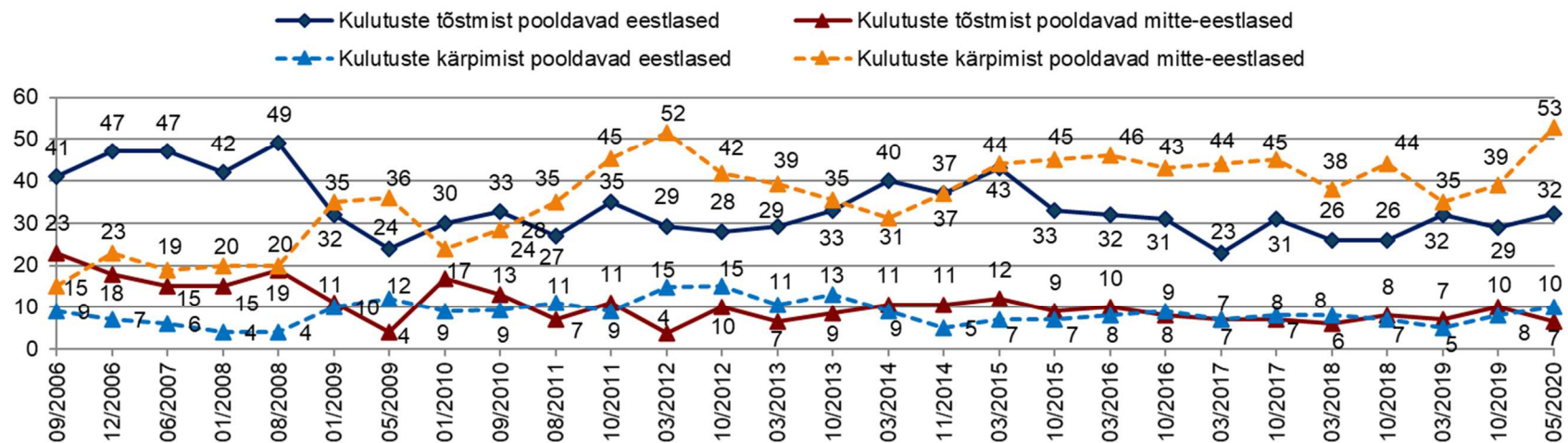
Kaitsekulutuste kärpimist pooldavad keskmisest sagedamini 40-49-aastased (35%), kaitsekulutuste suurendamist aga 15-29-aastased (36%).

Keskmisest sagedamini on kaitsekulutuste suurendamise poolt alg- või põhiharidusega inimesed (34%), samas kui kõrgharidusega inimesed on keskmisest sagedamini seisukohal, et kulusid tuleks säilitada praegusel tasemel (48%).

Joonis 14. Seisukohad Eesti kaitsekulutuste osas; 2004-2020 võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Joonis 15. Seisukohad Eesti kaitsekulutuste osas; eesti- ja muust rahvusest elanikud 2006-2020 (% , n= kõik vastajad)

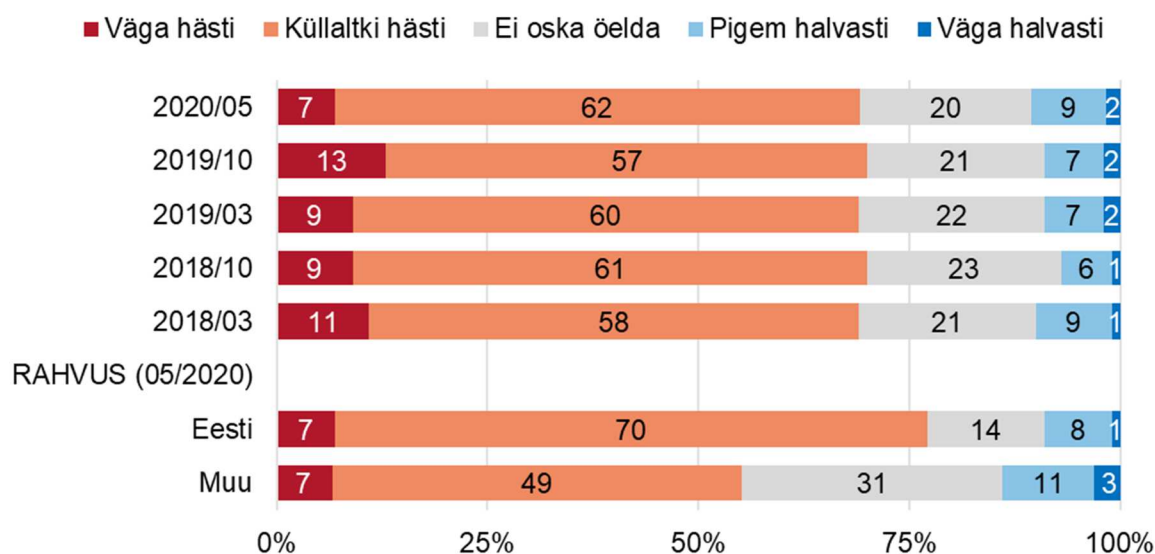

3.2 Hinnang riigi tegevusele riigikaitse arendamisel

Hinnangud riigi tegevusele Eesti riigikaitse arendamisel on viimasel kolmel aastal olnud enamuses positiivsed. Käesolevas küsitluses peab riigi tegevust riigikaitse arendamisel väga heaks või küllaltki heaks 69% elanikest, pigem halvaks või väga halvaks aga 11%. Viimase kahe aasta võrdluses selgesuunalisi muutusi hinnangutes toimunud pole (Joonis 16).

Eestlaste hinnangud Eesti riigikaitse arendamisele on positiivsemad kui mitte-eestlastel (väga/küllaltki heaks hindab valdkonda 77% eestlastest ja 55% mitte-eestlastest). Mitte-eestlased andsid eestlastest pisut sagedamini negatiivse hinnangu (väga/pigem halvaks hindab valdkonda 14% mitte-eestlastest ja 9% eestlastest), kuid ei osanud küllalt sageli ka selget seisukohta võtta (31% mitte-eestlastest ja 14% eestlastest).

Joonis 16. Hinnangud riigi viimaste aastate tegevusele Eesti riigikaitse arendamisel; 2018-2020 võrdlus (% , n=kõik vastajad)

4 Kaitseväge ja Kaitseliidu tegevus tsiviilkriisi olukorras

Uue küsimusteplokina lisati maikuisse uuringu ankeeti küsimused Kaitseväge ning Kaitseliidu tegevuse kohta COVID-viirusest tingitud eriolukorras ning tsiviilkriisides laiemalt.

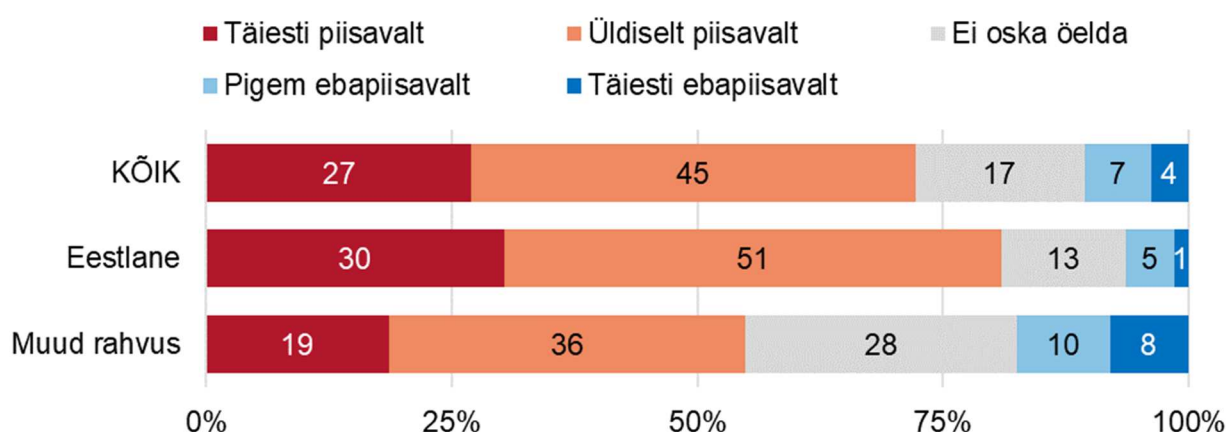
4.1 Eesti kaitsejõudude tegevus COVID-viiruse levikust tingitud eriolukorra ajal

Esmalt küsiti vastajailt hinnangut Eesti kaitsejõudude tegevusele äsjase eriolukorra ajal. Küsimus kõlas järgnevalt: **Eestis on pikalt kehtinud COVID-viiruse levikust tingitud eriolukord. Kas Kaitseliit ja Kaitsevägi on Teie hinnangul tänases olukorras teinud piisavalt, toetamaks ühiskonda kriisiga toime tulemisel?**

Suurem osa elanikest on Eesti kaitsejõudude tegevusega ühiskonna toetamisel kriisiga toimetulemisel rahul – 72% peab Kaitseväge ning Kaitseliidu tegevust täiesti või üldiselt piisavaks ning 11% täiesti või pigem ebapiisavaks. Eestlased peavad kaitsejõudude tegevust sagedamini piisavaks kui muudest rahvustest elanikud (vastavalt 81% ja 55%). Mitte-eestlaste seas esineb eestlastega võrreldes sagedamini nii kriitilisust (17% ja 6%) kui ka selge arvamuse puudumist (28% ja 13%) (Joonis 17).

Keskmisest pisut sagedamini hindavad kaitsejõudude tegevust ebapiisavaks 40-49-aastased elanikud (17%).

Joonis 17. Hinnangud Kaitseväge ja Kaitseliidu tegevuse piisavusele ühiskonna toetamisel COVID-viiruse levikust tingitud kriisiga toimetulemisel (%) , n=kõik vastajad)

Vastajail, kes väljendasid rahulolematust kaitsejõudude tegevusega COVID-viiruse levikust tingitud kriisi ajal, paluti täpsustada selle tagamaid. Neilt küsiti: **Palun täpsustage, millega oleks Kaitseliit ning Kaitsevägi võinud kriisiolukorras rohkem panustada?** Vastuseid koguti vabas vormis, joonisel 18 on need esitatud kategoriseeritud kujul.

Küsimus esitati 141-le vastajale, kellest ligi pooled (41%) ei osanud konkreetseid tegevusi esile tuua või jätsid vastuse andmata. Etteheited, mida Eesti kaitsejõudude tegevusele tehti, puudutasid nende vähest nähtavust (13%) ning tegevuse organiseerimatust (9%), lisaks oleks soovitud näha Kaitseliidu ja Kaitseväe suuremat panust politseinike abistamisel (11%), elanike abistamisel ja informeerimisel (8%), karantiinireeglite täitmise kontrollimisel (6%), arstiabi/testide korraldamisel (3%) ning piiri kontrollimisel (3%).

Joonis 18. Millega oleks Kaitseliit ning Kaitsevägi võinud kriisiolukorras rohkem panustada? Spontaansed vastused (% , n=vastajad, kes pidasid Kaitseväge ning Kaitseliidu tegevust ühiskonna toetamisel COVID-viiruse levikut tingitud kriisiga toimetulemisel ebapiisavaks (141))

4.2 Ootused Eesti kaitsejõudude tegevusele tsiviilkriisi korral

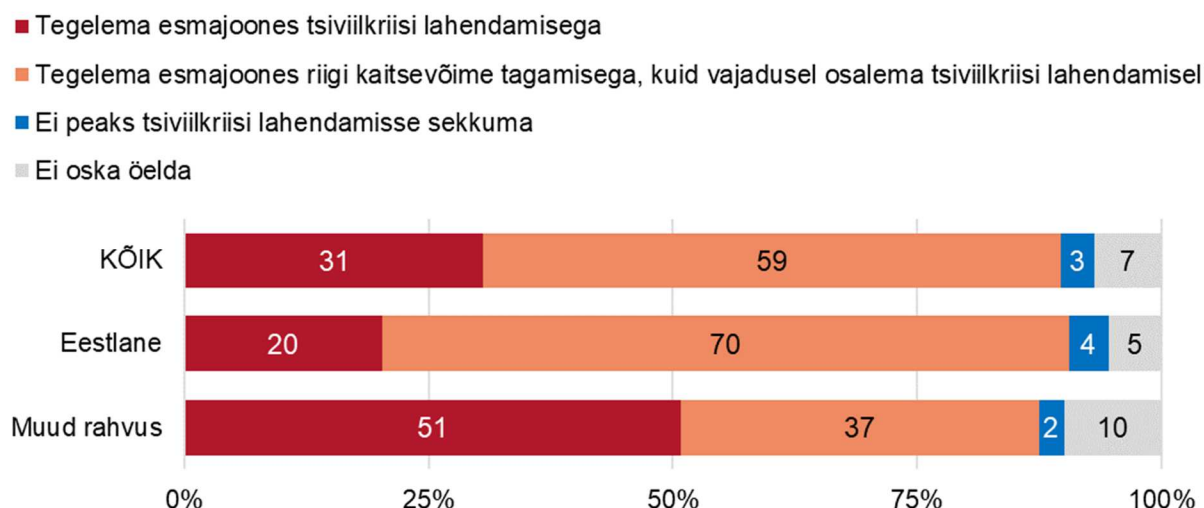
Varasemad uuringud on näidanud, et Kaitseliidu peamiste ülesannetena näevad elanikud pidevat valmisolekut riigi sõjaliseks kaitseks ning sõjalise õppe läbiviimist oma liikmetele, kuid küllaltki oluliseks peetakse ka osalemist päästetegevuses õnnetuste ja katastroofide

korral. Selgitamaks, kui oluliseks peetakse riigi kaitsevõime säilimist tsiviilkriisi tingimustes, uurisime käesolevas küsitluses elanike ootusi Eesti kaitsejõudude tegevusele tsiviilkriisi (nt loodusõnnetuse või pandeemia) korral konkreetsemalt – kas Kaitseliidult ja Kaitseväelt oodatakse eelkõige sekkumist tsiviilkriisi lahendamisse või keskendumist riigi kaitsevõime tagamisele?

Elanikest 31 protsendi arvates peaksid Kaitsevägi ning Kaitseliit tsiviilkriisi korral tegelema esmajoones tsiviilkriisi lahendamisega, 59% pooldab seda, et kaitsejõud tegeleksid tsiviilkriisi korral esmajoones riigi kaitsevõime tagamisega, kuid osaleksid vajadusel ka tsiviilkriisi lahendamises ning 3 protsendi arvates peaksid kaitsejõud tsiviilkriisi ajal tegelema ainult kaitsevõime tagamisega (st ei peaks tsiviilkriisi lahendamisse üldse sekkuma) (Joonis 19).

Võrreldes mitte-eestlastega tähtsustavad eestlased sagedamini seda, et kaitsejõud hoiaksid ka tsiviilkriisi korral fookuse riigi kaitsevõime tagamisel, samas kui mitte-eestlased pooldavad eestlastest sagedamini seda, et kaitsejõud suunaksid tsiviilkriisi korral võimalikult palju ressursse tsiviilkriisi lahendamisse.

Joonis 19. Ootused Kaitseväe ning Kaitseliidu tegevusele tsiviilkriisi korral (% , n=kõik vastajad)

Keskmisest sagedamini tähtsustavad riigi kaitsevõime alalhoidmist ka tsiviilkriisi korral 60-aastased ja eakamad inimesed, samas kui 30 -- 39-aastased arvavad keskmisest sagedamini, et kaitsejõud peaksid tsiviilkriisi korral tegelema esmajoones kriisi lahendamisega.

Lisa 1.

Riigikaitse-teemaline veebi- ja telefoniküsitlus Küsimustik

TAUST

Tere päevast/õhtust! Minu nimi on ja ma helistan Teile Turu-uuringute aktsiaseltsist. Viime Kaitseministeeriumi tellimusel läbi arvamusküsitlust riigikaitse ja julgeoleku teemadel. Küsitlusele vastamine on anonüümne. Kas olete nõus küsitluses osalema kui see võtab aega ligikaudu 10 minutit?

T1. Vastaja sugu (MÄRKIDA KÜSIMATA):

- 1 Mees
- 2 Naine

T2. Mis on Teie vanus (täisaastates): _____

T3. Mis on Teie rahvus?

- 1 Eestlane
- 2 Venelane
- 3 Muu rahvus

T4. Millises maakonnas Te elate?

Maakondade loend

T5. Millises asulas Te elate?

Asulate loend vastavalt valitud maakonnale

T6. Mis on Teie haridus?

- 1. Algharidus
- 2. Põhiharidus
- 3. Kutseharidus põhihariduse baasil
- 4. Keskharidus
- 5. Keskeriharidus või kutseharidus keskhariduse baasil
- 6. Kõrgharidus

T7. Mis on Teie kodakondsus?

- 1. Eesti kodakondsus
- 2. Vene kodakondsus
- 3. Muu riigi kodakondsus
- 4. Määratlemata kodakondsus

SISUKÜSIMUSED

1. Mil määral Te usaldate järgmisi Eesti riigi ja rahvusvahelisi institutsioone? Palun andke hinnang skaalal: täielikult usaldan, pigem usaldan, pigem ei usalda, üldse ei usalda.

		Täielikult usaldan	Pigem usaldan	Pigem ei usalda	Üldse ei usalda	Ei oska öelda
A.	Riigikogu	1	2	3	4	99
B.	Vabariigi Valitsus	1	2	3	4	99
C.	President	1	2	3	4	99
D.	Peaminister	1	2	3	4	99
E.	Kaitsevägi	1	2	3	4	99
F.	Politsei- ja Piirivalve	1	2	3	4	99
G.	Päästeteenistused	1	2	3	4	99
H.	Kaitseliit	1	2	3	4	99
I.	NATO	1	2	3	4	99
J.	Euroopa Liit	1	2	3	4	99
K.	Kohalikud omavalitsused	1	2	3	4	99
L.	Kohtusüsteem	1	2	3	4	99

2. Milline on Teie hinnang sellele, kuidas on riik viimastel aastatel Eesti riigikaitset arendanud? Kas riigikaitset on arendatud...?

väga hästi	1
küllaltki hästi	2
pigem halvasti	3
väga halvasti	4
ei oska öelda	99

3. Mil määral kujutavad Teie hinnangul ohtu rahule ja turvalisusele Eestis järgnevad tegurid? Palun andke hinnang skaalal: see kindlasti, mõningal määral ka see, see kindlasti mitte.

		See kindlasti	Mõningal määral ka see	See kindlasti mitte	<i>Ei oska öelda</i>
1	Globaalsed kliimamuutused	1	2	3	99
2	Küberrünnakud	1	2	3	99
3	Relvastatud konflikt Ida-Ukrainas	1	2	3	99
4	Venemaa katsed taastada oma mõjuvõimu naaberriikides	1	2	3	99
5	Ülemaailmne majanduskriis	1	2	3	99
6	Epideemiate levik (nt. Covid-19, Ebola, HIV, Zika jt.)	1	2	3	99
7	USA majanduslik ja sõjaline domineerimine maailmas	1	2	3	99
8	Hiina majandusliku ja sõjalise võimsuse kasv	1	2	3	99
9	Organiseeritud kuritegevus	1	2	3	99
10	Terrorivõrgustike tegevus	1	2	3	99
11	Väärinfo ja valeuudiste laialdane levik	1	2	3	99
12	Sõjapõgenike ja pagulaste sissetõule Euroopasse	1	2	3	99
13	Midagi muud, täpsustage:	1	2	3	99

4. Mis Te arvate, kas Eesti elanikud elavad kahe aasta pärast praegusest turvalisemates või ebaturvalisemates tingimustes?

Turvalisemates	1
Ebaturvalisemates	2
Olukord ei muutu	3
<i>Ei oska öelda</i>	99

5. Kui tõenäoliseks Te peate, et Eestit ähvardab lähemate aastate jooksul midagi järgnevast? Palun andke hinnang skaalal: väga tõenäoliseks, küllaltki tõenäoliseks, mitte eriti tõenäoliseks, täiesti ebatõenäoliseks.

		Väga tõenäoli seks	Küllaltki tõenäoli seks	Mitte eriti tõenäoli seks	Täiesti ebatõenäoliseks	<i>Ei oska öelda</i>
1	Terroriakt	1	2	3	4	99
2	Ulatuslik merereostus	1	2	3	4	99
3	Suur tööstusõnnetus					
4	Ulatuslik looduskeskkonna reostus	1	2	3	4	99
5	Tuumakatastroof Eesti lähistel asuvas aatomielektijaamas	1	2	3	4	99
6	Rahvuslikel või usulistel motiividel toimuvad kokkupõrked elanikkonna rühmade vahel	1	2	3	4	99
7	Massilised tänavarahutused	1	2	3	4	99
8	Epideemiate levik (nt Covid-19, Ebola, HIV, Zika jt)	1	2	3	4	99
9	Ulatuslik sõjaline rünnak mõne välisriigi poolt	1	2	3	4	99
10	Vihakõne levik					
11	Piiratud sõjaline rünnak mõne strateegilise objekti vastu	1	2	3	4	99
12	Valeuudiste levik	1	2	3	4	99
13	Küberrünnakud riiklike infosüsteemide, asutuste, ettevõtete või elanike vastu	1	2	3	4	99
14	Välisriigi sekkumine Eesti poliitika või majanduse mõjutamiseks oma huvides	1	2	3	4	99
15	Eesti riigi majanduslik kokkuvarisemine	1	2	3	4	99
16	Rünnak Eesti kodanike vastu välisriigis	1	2	3	4	99

6. Mis tagab Teie arvates Eesti riigile suurima julgeoleku? Palun valige järgnevast loetelust kuni kolm olulisemat tegurit. *KUNI KOLM VASTUST!*

Elanike kaitsetahe	1
Eesti iseseisva kaitsevõime arendamine	2
Koostöö ja head suhted Ameerika Ühendriikidega	3
Osalemine rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel	4
Kuulumine NATO-sse	5
Koostöö ja head suhted Venemaaga	6
Balti riikide kaitsealane koostöö	7
Liitlaste relvajõudude üksuste alaline viibimine Eestis	8
Kuulumine Euroopa Liitu	9
Kaitsealane koostöö Põhjamaadega	10
Midagi muud, mis? _____	11
<i>Ei oska öelda</i>	99

7. Milline on Teie seisukoht Eesti kaitsekulutuste mahu kohta? Kas kaitsekulutusi tuleks...?

tunduvalt tõsta	1
mõningal määral tõsta	2
säilitada praegusel tasemel	3
mõningal määral vähendada	4
tunduvalt vähendada	5
ei oska öelda	99

8. Eestis on pikalt kehtinud COVID-viiruse levikust tingitud eriolukord. Kas Kaitseliit ja Kaitsevägi on Teie hinnangul tänases olukorras teinud piisavalt, toetamaks ühiskonda kriisiga toime tulemisel?

Täiesti piisavalt	1
Üldiselt piisavalt	2
Pigem ebapiisavalt	3
Täiesti ebapiisavalt	4
Ei oska öelda	99

JUHUL, KUI VASTAJA ANDIS EELNEVAS KÜSIMUSES HINNANGU „PIGEM EBAPIISAVALT“ VÕI „TÄIESTI EBAPIISAVALT“, SIIS KÜSIGE:

9. Palun täpsustage, millega oleks Kaitseliit ning Kaitsevägi võinud kriisiolukorras rohkem panustada?

VASTAVAD KÕIK:

10. Kas Kaitseliit ja Kaitsevägi peaks tsiviilkriisi (nt loodusõnnetuse või laiaulatusliku pandeemia) korral....?

1. Tegelema esmajoones tsiviilkriisi lahendamisega
2. Tegelema esmajoones riigi kaitsevõime tagamisega, kuid vajadusel osalema tsiviilkriisi lahendamisel
3. Ei peaks tsiviilkriisi lahendamisse sekkuma
4. Raske öelda

Täna Teid vastamast!